LJUBLJANA

Št. 215 Poštnina plačana (Tassa convenuta con la posta) V Trstu, v četrtek, 9. septembra 1926. Posamezna številka 30 stot. Leto LI

EDINOST

List izhaja vsak dan [illegible] ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.[illegible] celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — [illegible] 30 stot. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti [illegible] za trgovske in obrtne oglase 75 stot., za smrtnice, zahvale [illegible] L 1.20, oglase denarnih zavodov L 2.— Mali [illegible] stot. za besedo, najmanj L 3.

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost" Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327 Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Otvoritveni govor poslanca dr. ja Wilfana na kongresu narodnih manjšin v Ženevi

25. avgusta 1926

(Dalje, gl. «Edinost» od 7. t. m.)

Končno je sklenila pred kratkim na Dunaju International Law Association prepomembne resolucije, ki se nanašajo na zboljšanje postopanja, katero je v rabi za obravnavanje pritožb manjšin pri Družbi narodov.

Spričo teh manifestacij mednarodnih organizacij glede manjšinskega vprašanja bo na mestu, da si pokličemo v spomin že omenjeno četrto resolucijo naše lanske konference in združimo z našo zahvalo zopet tudi prošnjo, naj bi one veleugledne korporacije — kljub težkočam in trenjem, ki se pojavljajo v njih lastni sredi — nadaljevale po že začeti poti.

Ne čutim se poklicanega in ne sposobnega, da bi orisal razvoj manjšinskega vprašanja po posameznih državah. Zastopnikom posameznih skupin se bo nudila prilika za to pri obravnavi predmetov, ki so na dnevnem redu. Pač pa smatram za svojo dolžnost omeniti resolucijo, s katero smo označili na lanski konferenci stališče napram nalogi Družbe narodov v manjšinskih zadevah ter izrazili pripravljenost pomagati po naših močeh, da doseže Družba narodov svoj cilj. Omenjam to, t. j. tretjo našo resolucijo, da poudarim, da tudi po znanih izjavah gospoda De Mello Franco nimamo nikakega povoda, da bi spremenili naše stališče napram Družbi narodov in preklicali našo pripravljenost za sodelovanje. Omenjene izjave gospoda De Mello-Franco, ki so bile sicer izrecno označene kot podane le v imenu njegove osebe, se lahko nanašajo na skupnostno čustvovanje državljanov, po katerem je treba stremeti. V tem slučaju nimajo z onimi stvarmi, na katere merijo zaščitne določbe v prilog manjšin, sploh nič opraviti. Ali pa je gospod De Mello-Franco mislil nacijonalno enotnost, po kateri je treba stremeti, res v smislu, ki pomeni za manjšine zgubo prav tistih posebnosti, katere se imajo po zaščitnih določbah braniti. Tedaj pa ni prišel gospod De Mello-Franco v nasprotje samo s temi zaščitnimi določbami, temveč tudi z Družbo narodov samo, katera je pač v septembru 1922. priporočala tudi onim državam, ki nimajo takih obvez, tako ravnanje s svojimi manjšinami, da bo odgovarjalo najmanjši meri, ki jo predpisujejo zaščitne določbe. Ali pa je priporočala to tudi Družba narodov samo zato, da bodo mogle postati tudi te države deležne čim prej nacijonalne enotnosti v smislu gospoda De Mello-Franco? Preostaje nam še samo zadovoljstvo nad ugotovitvijo, da je pravni čut evropskega javnega mnenja izjave gospoda De Mello-Franco odločno odklonil.

Naj mi bo sedaj dovoljeno nekoliko besed o nalogah našega zborovanja in o pomenu našega dela.

Organizirane narodne skupine Evrope niso poslale sem svojih zastopnikov, da bodo dvigali zveneče proteste, temveč da bodo v mejah, ki smo jih po premisleku začrtali našemu skupnemu delu, dajali stvarno, pozitivno, da — lahko rečemo — ustvarjajoče delo.

S tem delom smo začeli že lani, ko smo naše skupne nazore in stremljenja formulirali v obliki nekakih temeljnih členov in določili s tem izhodišče za naše skupno postopanje. In sedaj se mora naprej. Posamezna vprašanja, ki jih vsebuje naš problem, moramo skupno proučiti in razjasniti ter skupno izdelati najvažnejše rešitve. Ali bomo pozneje razširili obseg našega skupnega dela tudi direktno na udejstvovanje za prave spoznanih rešitev, to je treba prepustiti bodočnosti.

Na razporedu dela našega kongresa stoji na prvem mestu zagotovitev svobode kulurnega razvoja. To vprašanje se tiče pač jedra našega problema. Saj smo tudi v resolucijah lanske konference razglasili zahtevo po narodno-kulturni svobodi na prvem mestu. Kako naj se zagotovi narodnim skupinam po posameznih državah razvoj, torej umevno tudi in najprej ohranitev njih lastne narodne kulture, to je vprašanje, okoli katerega se bo še posebno osredotočilo vaše zanimanje. Različnost prizadetih interesov in velike razlike položaja v posameznih državah in skupinah bodo gotovo oteževale razpravo o vprašanju, toda mnogotero bogastvo vaših izkušenj nam obeta na drugi strani istotako še posebno važne rezultate ravno glede prve točke našega programa.

Nadaljne točke dnevnega reda so jezikovno vprašanje, gospodarska enakopravnost, zagotovitev pravice do državljanstva in enakopravnost glede volilne pravice in nje izvajanja. Vse te točke zadevajo istotako vprašanja, ki so za narodne skupine življenjske važnosti. Rešitev teh vprašanj bi še le pomenila ustvaritev glavnih pogojev, ki so potrebni za sožitje v državah na podlagi enakega človeškega dostojanstva in enake državljanske vrednosti. Šele z njima bi se odprla pot do resničnega sporazuma in trajnega miru toliko v državah kolikor tudi med njimi in ljudstvi.

Končno hočemo zavzeti v naši razpravi stališče glede vprašanja, katera sredstva prihajajo v poštev za urejevanje konkretnih sporov po državah in med njimi, ki izhajajo iz našega problema, in kako se ta sredstva, bodisi da so že na razpolago ali pa še le v načrtu, izkazujejo, oziroma kako se bodo izkazovala. V tem pogledu si že vnaprej ne bomo mogli prikrivati, da ne pomaga niti najboljše sredstvo, kjer primanjkuje oni sili, ki mu edina more podeliti učinek, dobra volja, da bi to sredstvo cilju primerno uporabila.

Gospodje! Prav lahko se zna zgoditi, da ne pride takoj do soglasja naših mnenj glede vprašanj, ki jih vsebuje naš program. To nas ne bo motilo in ne sme varati tudi naših prijateljev in naših kritikov. Na našo skupščino so prišli zastopniki zelo številnih različnih skupin, katere se ne razlikujejo le po jeziku, kulturi, običajih in navadah, po zgodovini in stremljenjih, temveč so tudi — dasi imajo v temelju enako usodo — v najrazličnejših položajih. Povsem naravno bo torej, če se pojavijo na taki skupščini razlike v mnenju, ki bi znale ovirati sporazumno rešitev vprašanj. Toda mi vsi smo prepričani — dovolite mi, da kot predsednik naše lanske konference poudarim to s posebnim zadoščenjem — da se bo ravno zato tem mogočneje gibalo in uveljavljalo stremljenje, da bi se našlo in postavilo na prvo mesto, kar je skupno, ter se premagala nasprotja, tako da v tem pogledu pač ne bo potreben nikak opomin ne s tega mesta ne iz vaše srede.

(Konec jutri).

Kongres socijalistične stranke

Fuzija maksimalistov s komunisti?

RIM, 8. Prihodnji mesec se bo vršil v Rimu kongres socijalistične maksimalistične stranke, na katerem se bosta — kakor javlja Informatore della Stampa — pojavile dve smeri.

Prvo bo zastopal znani voditelj Lazzari. Predlagal bo maksimalistom pristop k tretji internacijonali in sporazum s komunisti. Nekateri pristaši te smeri bodo celo zahtevali fuzijo maksimalistične stranke s komunisti. Združeni stranki se boste imenovali «Združena ital. komunistična stranka».

Drugi smeri bo načeloval Pietro Nenni. Ta bo nastopil za združitev maksimalistične stranke z unitaristično stranko, ki je bila razpuščena ob priliki Zanibonijevega atentata ter je bila nedavno zopet ustanovljena pod naslovom «Socijalistična stranka italijanskih delavcev».

Vodilni socijalistični krogi predvidevajo, da bo na predstoječem kongresu zmagala tendenca, ki zahteva fuzijo obeh socijalističnih strank.

Komisija za izvajanje zakona o političnih izseljencih

RIM, 8. Informatore della Stampa pravi, da bo vladna komisija za izvajanje zakona o političnih izseljencih začetkom oktobra pričela z delom, da prouči in spopolni akte, ki se tičejo nekaterih italijanskih političnih izseljencev na Francoskem.

Evharistični kongres v Perugii se je zaključil

PERUGIA, 8. Prvi evharistični kongres za škofijo Perugia, kateremu je predsedoval kardinal La Fontain, se je zaključil danes z veliko procesijo. Nad 50.000 vernikov in 50 škofov se je udeležilo teh cerkvenih slovesnosti.

Hišne preiskave pri socijalistih v Brescii

En delavec aretiran

BRESCIA, 8. Pretekli ponedeljek so policijski agenti in fašistovski miličniki izvršili hišno preiskavo pri socijalističnem poslancu on. Viotto in drugih vplivnejših pristaših italijanske socijalistične stranke.

Preiskava je ostala brezuspešna. Na stanovanju poslanca Viotto so agenti iztaknili le par nabiralnih pol za tiskovni sklad «Avantija». En delavec je bil ob tej priliki aretiran.

Močni potresni sunki na Toskanskem

Povzročili niso nikake škode

FIRENZE, 8. Iz Camporgiana poročajo, da so danes ob 6.45 predpoldne začutili močan potres. Prestrašeni prebivalci so zapustili stanovanja, da se izognejo morebitnim nevarnostim. Potres se je ponovil ob 12.15. Povzročil ni nikake škode.

GRANDIJEV RAZGOVOR Z DR. NINČIĆEM V ŽENEVI

ŽENEVA, 8. Italijanski državni podtajnik za zunanje zadeve on. Grandi je imel danes popoldne dolg razgovor z jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Ninčićem.

Nemčija sprejeta v Družbo narodov

Dobila je stalen sedež v Svetu - Število nestalnih sedežev zvišano od 6 na 9

ŽENEVA, 8. Danes predpoldne ob 10. se je skupščina Družbe narodov spet sestala k seji.

Predsednik prve komisije g. Motta je takoj po otvoritvi obrazložil razloge, radi katerih je nujno potrebno, da skupščina odobri obenem vse predloge, ki se nanašajo na sprejem Nemčije v Družbo narodov, na odkazanje stalnega mesta v Svetu Družbe narodov tej državi ter na pomnožitev nestalnih mest od 6 na 9. Motta je izjavil, da niso po proceduri, ki jo on predlaga, nikakor prizadete pravice skupščine Družbe narodov. Skupščina naj radi tega takoj prične razpravo o omenjenih treh predlogih ter naj jih ne izroča v proučevanje posebni komisiji. Kar se politične strani vprašanja tiče, je g. Motta omenil, da je študijska komisija sprejela omenjene predloge po važnih političnih transakcijah in da je treba to vpoštevati. Motta je povdarjal, da je skupščina Družbe narodov pravzaprav že sprejela prva dva predloga, ki se nanašata na sprejem Nemčije v Družbo in v Svet. Tretji predlog, ki se nnaša na pomnožitev števila sedežev v Svetu, predstavlja sicer sporno vprašanje, vendar pa treba priznati, da je ta pomnožitev potrebna, ker je potrebno, da sta v Svetu primerno zastopani tudi Južna Amerika in Azija ter morajo tudi vse ostale države priti na vrsto. Končno pa je glavni vzrok ta, da treba rešiti krizo v Družbi narodov.

Nizozemski delegat Lendon, ki je takoj nato dobil besedo, je izjavil, da je proti vsakemu pomnoževanju sedežev v Svetu, vendar pa bo glasoval za predloge, ker zahteva tako položaj.

Norveški delegat Nansen je trdil, da nima vprašanje sprejema Nemčije nič opraviti s pomnožitvijo nestalnih mest y Svetu. Protestiral je proti predlagani proceduri. Tudi norveški delegat Loefgren se je načeloma izjavil proti pomnožitvi nestalnih mest v Svetu, priznal je pa, da je treba rešiti krizo in zagotovil je, da bo glasoval za predloge.

Predsednik dr. Ninčić je nato izjavil, da bo takoj stavil predloge na glasovanje, če se nihče ne oglasi k besedi. Predložil je nato predlog o sprejemu Nemčije v Družbo narodov. Pri poimenskem glasovanju so se vsi delegati izrekli za sprejem. Izid glasovanja so zborovalci pospremili z navdušenim ploskanjem. Dr. Ninčić je obrazložil važnost in zgodovinski pomen tega sklepa.

Skupščina je nato soglasno sprejela tudi oba naslednja predloga: da se sprejme Nemčija v Svet Družbe narodov kot stalna članica in da se število nestalnih sedežev zviša od 6 na 9.

V smislu čl. 4 pakta Družbe narodov je predsednik proglasil Nemčijo za stalno članico Sveta ter naznanil pomnožitev nestalnih mest od 6 na 9.

Med burnim odobravanjem je nato dr. Ninčić zaključil sejo.

Razvoj spora

med jugoslovensko vlado in privatnimi rudniki

BEOGRAD, 8. (Izv.) Javnost se živo zanima za razvoj spora med vlado in privatnimi rudniki.

Prometni minister Vasa Jovanović se je danes povrnil v Beograd s svojega potovanja po Južni Srbiji ter je o tem potovanju poročal ministrskemu predsedniku Uzunoviću. Novinarjem, ki so se obrnili do njega, da bi izvedeli v kakšnem stanju se nahaja spor z rudniki, je minister izjavil: «Stvar še ni rešena, pa se rešuje. Jaz hočem cenejši premog in zahtevam, da se cene znižajo za 15 od sto. Premogovniki pa ponujajo samo 10-odstotna znižanje». Novinarji so ga nato opozorili, da je nastal radi ustavitve dela v slovenskih rudniških revirjih sila težaven položaj. Na to pripombo pa ni prometni minister nič odgovoril; skomignil je le z rameni.

LJUBLJANA, 8. (Izv.) Danes so se v slovenskih rudniških revirjih, Trbovlju, Zagorju in Hrastovju, vršila protestna zborovanja radi ustavitve dela. Shodi pa so bili precej slabo obiskani in kriva je temu pač velika depresija, ki vlada med delavci.

Na shodih so sklenili, da se v kratkem odpelje v Beograd posebna deputacija Delavske ter Trgovske in obrtne zbornice, ki bo predložila vladi peticije za zopetno vzpostavitev dela v rudnikih.

Delovanje anketnega odbora

Pisanje Radićevega «Doma»

BEOGRAD, 8. (Izv.) Glede politične situacije ni danes omeniti nič posebnega. Dopoldne so se vršile nekatere resortne konference in Uzunović se je delj časa razgovarjal z radikalskim prvakom Aco Stanojevićem.

Pretežen del ministrov se nahaja izven Beograda in v politiki je nastopilo zatišje. Nekaj interesa je vladalo za sejo anketnega odbora, ki je proučeval zadevo državnih dobav od tvornice v Adamovu. Zaslišan je bil tudi bivši finančni minister Stojadinović, ki je zagovarjal pogodbo ter jo v svojo obrambo utemeljeval z raznimi argumenti, a mu je opozicija živahno oporekala.

Politične kroge je precej neprijetno dirnilo pisanje radićevskega «Doma», ki napada jugoslovensko interparlamentarno delegacijo v Ženevi. Radić pravi v svojem članku, da je predsednik te delegacije dokaj komoden človek, da je delegacija slabo organizirana in da šteje tudi preveč članov, namreč sedem, dočim so druge države odposlale na interparlamentarno Unijo samo po 2 do 3 delegate.

Glede dr. Nikića javlja «Dom», da bo o interpelaciji proti njemu razpravljal najprej anketni odbor, potem pa narodna skupščina, kjer bodo govorili o tej zadevi vsi poslanci, ki so podpisali interpelacijo. — Končno proglaša Radić za bajko vse one vesti, ki pravijo, da se bo Pašić spet povrnil na vlado. Napada tudi skupščinskega predsednika Trifkovića in mu očita, da sploh ne misli na delovanje narodne skupščine.

Obtožnica proti zagrebškim falsifikatorjem

ZAGREB, 8. (Izv.) Danes je bila objavljena obtožnica proti dr. Mrvošu in drugim, ki so zapleteni v falsifikacijsko in kokainsko afero. Državni pravdnik predlaga za ponarejevalce od 10 do 20 let ječe, za razpečevalce kokaine pa po 10.000 dinarjev globe.

Izjave predsedniku Masaryku

PRAGA, 8. Dopisniku «Prager Tagblatta» je dal predsednik Masaryk razne politične izjave. Izjava se smatra kot uvod v novo parlamentarno zasedanje, ki naj zvari novo parlamentarno večino čeških in nemških strank. Ravno glede tega je bilo treba, da predsednik pove svojo sodbo. Masaryk je dejal: Nemci imajo dolžnost, da sodelujejo v vladi. Kakor hitro postanejo vladna stranka nastanejo zanje vse posledice, ki veljajo za vse vladne stranke. Zame vprašanje ministrstva ni tako važno kakor vprašanje ali volilci odobravajo delo svojih političnih voditeljev, ali ljudstvo vztraja z njimi. Upam, da so skušnje izza prevrata poučile češke stranke, da je treba živeti z Nemci v prijateljskem razmerju in z njimi sodelovati za skupno korist republike.

Glede afere generala Gajde je predsednik namignil, da vrhunec afere še ni prišel v javnost. Pri celi stvari danes ne gre več za generala Gajdo, ampak za njegove pristaše in tiste, ki ga varujejo. Vlada ima v rokah odločilne ruske dokumente.

O volitvah predsednika, ki se vrše prihodnjo pomlad je rekel: Ta volitev ni moja stvar, ampak stvar naroda in republike. Osebno me niti najmanj ne vznemirja. Jaz bi bil srečen če bi mogel služiti republiki in demokraciji kot zvest žurnalist in bi mogel v časnikarstvu izkoristiti svoje politične izkušnje.

Bolezen španskega prestolonaslednika

MADRID, 8. Španski prestolonaslednik je tako zelo obolel, da se dvor boji skorajšnje katastrofe. Ker je drugi sin kraljev gluhonem, prihaja za prestolonasledstvo v poštev tretji princ Don Juan. Vprašanje prestolonasledstva mora urediti parlament, ki pa sedaj ne eksistira. Primo de Rivera se nikakor ne more sprijazniti z mislijo, da bi šel na volitve. Politični voditelji strank izjavljajo, da bodo svojim pristašem priporočili, naj se ne udeleže volitev, ker je prosta izjava ljudske volje pod vojaško diktaturo itak nemogoča.

Nemiri v Budimpešti

Več oseb ranjenih

BUDIMPEŠTA, 8. Posebna deputacija delavcev se je včeraj podala v notranje ministrstvo, da predloži tam neko spomenico. Deputaciji je sledilo mnogo delavcev, katerim se je v kratkem času priključila številna množica radovednega občinstva.

Medtem ko se je deputacija mudila v ministrstvu, je množica, ki se je bila nabrala pred poslopjem, uprizorila demonstracijo proti vladi. Prihitelo je takoj mnogo policajev, peš in na konjih, ki so hoteli razgnati demonstrante. V zmešnjavi, ki je nastala, je bilo ranjenih več oseb, večinoma ženske in otroci.

Policija je aretirala 55 delavcev, a jih je pozneje spet izpustila na svobodo.

Aretacije na Bolgarskem

SOFIJA, 8. Bolgarska brzojavna agencija sporoča: Oblasti so odkrile novo organizacijo zarotnikov, ki je zajemala svoje pristaše iz vrst komunistične omladine in skrajnih agrarcev.

Policija je izvršila v prestolnici in v drugih krajih mnogo aretacij.

Sofija, 8. Na neko interpelacijo v sobranju je ministrski predsednik Ljapčev izjavil, da res obstojajo tajne organizacije. Rekel je, da bo sodišče kmalu izreklo svojo sodbo glede inkriminiranih dejanj. Krivci bodo kaznovani, če se pa med aretiranimi nahajajo tudi nedolžni ljudje, bodo takoj izpuščeni na svobodo.

Anglo-Austrian Bank se bo imenovala Anglo-International Bank

RIM, 8. Agencija Anformazioni sporoča, da bo dunajski denarni zavod Anglo-Austrian Bank, ki je imel še pred kratkim svoji podružnici v Trstu in Milanu, izpremenil svoj naslov v Anglo-International Bank.

DNEVNE VESTI

Nekoliko besed

Prip. ur. Prejeli smo naslednji članek in ga priobčujemo v smislu našega poziva, naj se javnost izrazi o tem vprašanju. Čitatelji bodo gotovo z zanimanjem čitali izvajanja, ki so tudi zanimiva študija o plesu.

Že nekoliko tednov se vodi v «Edinosti» resna anketa o plesu, katera zavzema vsak dan večje dimenzije med našim ljudstvom. Na uvodnih mestih se pišejo razna mnenja poedincev, kar pomeni, da «Edinosti» mnogo leži na tem, da kolikor mogoče razčisti to «težko» vprašanje. Po konstataciji, da je ples škodljiv, je povzetek vseh člankov ta, ali naj se ples popolnoma zatre, ali samo omeji. Iskreno povedano: do sedaj me ni še noben članek zadovoljil, zato si dovoljujem tudi jaz toliko svobode, da povem svoje osebno mnenje, katero bo gotovo med čitatelji našlo pristašev.

Na svetu je mnogo stvari, katere se protivijo našemu razumu, zdijo se nam smešne, brez vsake svrhe, ali mi jih vseeno sprejemamo, in ako bi nam bile odvzete — bi žalovali. Iščemo vzroke, odkod vse to, ali odgovora ne vemo. Naše telo je gnezdo misterijev. Takšna nerazumljiva stvar je tudi ples. On ni nekaj umetnega, izmišljenega, nego nekaj popolnoma našega, rojeno v nas samih, strogo vezano z življenjem, on je organično spojen z nami, on je del nas samih. On ni navada, niti moda, a niti cigareta, kakor veli g. D. P.; on je pesem, molitva, tuga in radost. To občutimo vsi ter nam jasno svedoči sama njegova zgodovina. David pleše pred skrinjo zaveze, angeli plešejo v slavo božjo, v starih svetiščih so častili bogove s plesom. **Ples je bil in je še danes pri raznih nacijah kult.** On nam je takorekoč že v zibelko položen. Dete se ne umiri, dokler ga mati ne zaziblje. Ono pri pesmi skače, stega ročice in se smeje. To so najprimitivnejši simptomi plesa. — Na ulici glasba. Okna se odpirajo, ljudje hitijo na ulico. Instinktivno korakajo v taktu glasbe, — ali pa podzavestno udarjajo z nogo tempo glasbi. Ni-li to ples?! **On je torej organično spojen z nami samimi.** Zakaj potem toliko besed proti plesu? Ako mu hočete zadati smrt, potem uničite prej petje in glasbo!

Pleše se na tri načine: poedino, v dvoje ali pa v skupinah. V zadnjo skupino lahko štejemo tudi ritmične vaje, t. j. telovadbo. Navadno se pri nas pleše v dvoje. Tu vidijo «moralisti» greh. Obsoja se, ako mladenič prime dekle okoli pasu in se zavrti.

To je tako prirodno in nedolžno. **V samisli.** Ravnotako je tudi v kopališčih. Tu se svobodno in brez sramežljivosti skoraj goli kopljejo moški in ženske. Ako doma pokažeš samo golo nogo, že zardiš. — Sam ples torej ne ustvarja nič protimoralnega. Mogoče se po plesu krši morala? Ali iz tega še ne sledi, da je temu vzrok ples. To se dogaja tudi med delom na polju, na izletih, pri veselicah brez plesa in pri drugih poštenih prireditvah, v gostilni, na božjih potèh, kajti jasno je, da, ako je v kupu jabolk samo eno gnilo, se bodo okužile tudi druge.

Dva elementa ustvarjata življenje: delo in zabava. Kakor je za življenje delo neobhodno potrebno, tako so tudi zabave. Šest dni je odmerjeno za delo, sedmi dan za počitek. Pod pojmom počivanja se ne sme razumeti samo fizični, nego še najprej duševni odmor, a ta se izraža v razonodi. Mestni človek ima različne zabave, a naši deželani? Ali naj grejo v gledališča, bioskope, na izlete, (kakor da ne živi v večni «romantični» prirodi!), ali pa naj vzame knjigo, da tako preživi nedeljo? **On si želi društva.** Gre na ples med ljudi, da zapleše, da se razveseli. Tu občuje z ljudmi, se uči pristojnosti in postane okretnejši. Mogoče težijo ples higijenski razlogi? Mislim, da je še več drugih stvari, ki škodijo zdravju. Sicer pa se mora posvetiti več pažnje dvoranam za dovoljno ventilacijo in dovoljno obleko, ko odhajajo.

Mislim, da sem podal dovoljno sliko o plesu. Sedaj mi preostaja še njegova ekonomska stran. Evo, — tu je glavni vzrok, zakaj se toliko kriči proti plesu. Tu se govori o svilenih nogavicah, belih šolnčkih, praznem žepu itd. Sred-

stva ne dovoljujejo, da se po volji zabavaš. Zato pa mislim, da se ples omeji. Ni samo ekonomija razlog omejitvi, nego tudi prevelika nasičenost samega plesa. On izgublja na svoji vrednosti, ako predolgo traja in se prepogosto vrši, kakor pesem — katera naj bo še tako lepa —, ako jo slišiš v vsakem kotu in ob vsaki priliki, postane odbijajoča. Društveni odbori in fantje naj ne odbijajo plesa, nego naj ga bolj poredkoma prirejajo in v tem slučaju bodo plesi gotovo bolj animirani. Rajanje ni grešno, samo naj bo veselo in v mejah pristojnosti. **pl. Reya.**

VSE DOLOČBE PREJŠNJEGA OBRTNEGA REDA ODPRAVLJENE.

Kr. prefektura naznanja, da so na podlagi kr. odloka od 2. julija 1926. št. 1132, objavljenega v «Gazzetta Ufficiale» št. 155, odpravljeni obrtni red od 16. avgusta 1907. ZDZ št. 199 in vsi drugi državni in deželni zakoni, naredbe ter ministrski in namestništveni razglasi k omenjenemu redu. Na nove pokrajine so raztegnjeni, kolikor še niso bili prej, zakoni, odloki in pravilniki o tem predmetu, ki so veljavni v kraljevini, posebno združeno besedilo zakonov o ženskem in otroškem delu, odobreno s kr. odlokom od 20. novembra 1907, št. 818, in kr. odlok od 20. decembra, ki prepoveduje uporabo belega fosforja za izdelovanje užigalic.

Vsi tisti, ki nameravajo ustanoviti kak obrten ali trgovinski obrat, naj spričo tega po 7. septembru ne vlagajo več prošenj in napovedi na kr. prefekturo, temveč naj samo opravijo predpisano naznanitev pri trgovinski in obrtni zbornici.

Trgovinska in obrtna zbornica bo s svoje strani sporočala naznanitve županstvu, da bo moglo ukrepati v svojem področju v smislu veljavnih občinskih pravilnikov.

ODLOK O PRIREDITVAH

«Gazzetta Ufficiale» je objavila kr. odlok, ki vsebuje določbe o prireditvah, njih dovoljevanju in nadzorovanju. O vsebini tega odloka smo obširno poročali že tedaj, ko je bil tozadevni načrt odobren v seji ministrskega sveta. K novemu odloku se še povrnemo.

DRUŠTVO DRŽAVNIH UPOKOJENCEV

vabi svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo izrednega občnega zbora, ki se bo vršil 19. t. m. v dvorani Tartini ul. G. Carducci 24. I. Začetek ob 10. uri. Dnevni red: volitev novega predsednika in razprava o odloku zakonu od 13. VIII. 1926, št. 1431, ki vsebuje nove določbe o državnih pokojninah. Vhod bo dovoljen samo članom, ki se izkažejo, da so plačali članarino.

Začetek šolskega leta.

Na štirirazredni meščanski šoli v Postojni se prične šolsko leto 1926-27 dne 16. septembra ob 8. uri zjutraj.

Ravnateljstvo.

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG.

8. 9. 1926.

Danes trg ni nudil nič novega. Lahek narastek sadnega trga bi bilo vse, kar bi se imelo omeniti. Cene v bistvu neizpremenjene. Ekstremi cen se sicer menjujejo, a veljajo navadno le za slabo blago in specijaliteto.

Krompirja še vedno ni. Toliko bolj naraščata zelje in fižol. Paradižnik je nekoliko odnehal.

Lepo napredujejo češplje.

Tržni dan na splošno skoro mrtev.

Cene: Zelenjava: Solata 80—200; radič 70—300; pesa 45—60; bela pesa 35—45; kumare 75—95; buče 80—120; paradižnik 50 do100; malancane 120—220; krompir 45 do 60; zelje 75—120; vrzote 80—10; fižol v stročju zelen velik 56—120; fižol v stročju zelen mali 100—280; fižol v stročju za luščenje lisast in svetlorumen 120—200; fižol nov 200; bledes —.—; špinača 80—200; česen 120—150; čebula 50—70. —

Sadje: Breskve 50—500; češplje 50—120; grozdje 100—250; hruške 50—300; jabolka 40—180; fige 50—100; ind. fige 70—90; melone 30—60; limone 18—40 L za zaboj. —

* * *

Moka bela enoten tip I 280—282;
Moka bela enoten tip II 274—276;
Pšenica domača 190—202;
Koruza: Plata rudeča 112—113;
Koruza Toxani (romunska) 110—111;
Koruza domača Tarolone 111—112;
Ječmen domač 145—150;
Otrobi debeli domači 105—107;
Otrobi drobni domači 104—105;
Koruzni zdrob Fioretto 148;
Koruzni zdrob Lusso I 156;
Koruzna krmilna moka 125—130;
Oves: Plata 130;
Oves domači 130;
Sir tol. polnomastni 11.20—11.50;
Sir Vivaro polnomastni 13.— do13.50;
Sir Asiago polnomastni 12.50—13.—;
Maslo tol. čajno iz prvovrstnih mlekarn 18.50—18.75;
Maslo Casone 17.25—17.50;
Maslo Emiljansko 16.50—17.—;
Jajca albanska za 100 kom. 60.— do 62;
Jajca furlanska za 100 kom. 75—76.

Trg mrtev. — Inozemsko blago, se kljub zboljšanju lire, drži vedno visoko posebno pa koruze ne popustijo. Vsled trajajoče vročine in bogato založenega trga s sadjem ni po siru nikakega povpraševanja. Jajca se držijo še vedno v svoji višini, albanska vedno konkurirajo furlanskim.

O teletih in živini na splošno se ne more nič poročati, ker je ta panoga na trž. trgu popolnoma **neorganizirana**, tako da naš živinorejec sploh ne ve, če bo svoje tele prodal, ker je navezan na milost prekupčevalca. Skrajni čas bi bil, da bi se odpravilo tako zapravljanje v našem gospodarstvu.
POROTNO

Tržaško sodišče

7. 9. 1926.

Za 150 lir nogavic.

Prizivno sodišče je v torek pozvalo pred se Batich Marijo in Scaglian Ano, ki sta obtoženi tatvine 14 parov nogavic na škodo Marijana Sosich-a, trgovca s kožami in nogavicami v ulici S. Lazzaro 12.

Batich Marija je vložila priziv, a obtoženka je še enkrat opisala dogodek. Dne 23. 3. t. l. je šla s prijateljico Scaglian v trgovino Sosicha, da tam zamenja nogavice, kupljene pred dnevi, ker niso odgovarjale barvi čevljev. V trgovini je bila ta čas še neka druga gospa, ki je kupovala lisičjo kožo. Ko sta imenovani odšli iz trgovine, je prihitel za njima Sosich in ju ustavil. Batich-eva, domnevši ugotovitev poslednjega, da mu manjkajo trije pari nogavic, je sama njega prosila, naj jo preišče, dočim so pri drugi, ki se je obotavljala slediti trgovcu v trgovino, opazili, da je oddala tretji ženski majhen črn ovitek, ki naj bi vseboval omenjene nogavice. Sosich je razširil ovadbo na 14 parov, ker mu je prejšnje dni zmanjkalo 11 parov. Obsojeni sta bili vsaka na dva meseca ječe.

Zastopnik Batich-eve, odv. Lepore, oriše družinski položaj Baticheve, ki je nastal po dogodku. Mož jo je pognal od hiše. Je mati dveh ljubkih deklic, ki na hodniku čakata obsodbe lastne matere. Vsa krivda Batich-eve obstoja v tem, da je imela tisti dan smolo, da je šla nakupovat v družbi s Scaglianovo, za katero ni vedela, da je že predkaznovana, dočim je preteklost Batich-eve neomadeževana.

Uvidevši zgrešeno obsodbo, oziroma motivacijo iste, češ, da bi morala Batich-eva vedeti, da se nahaja v družbi ženske, ki je že bila večkrat predkaznovana radi tatvine, je sodišče izreklo v prizivu oprostilno obsodbo s popolno rehabilitacijo obtoženke.

* * *

Radi junice.

Jelen Josip, iz Doberdoba, je pred časom pasel junico na travniku blizu ceste. Po cesti je prišel voz, natovorjen s sodi. Voz sta vlekla krava in vol. Ko je junica od daleč zagledala voz, se je spustila v divjem diru proti njemu, napadla vola, ki se je splašil in se spustil s kravo in vozom v tek po cesti. Do tu bi stvar bila skoro komična, ako bi na sori istega voza ne sedela takrat dvanajstletna Cecilija Marušič. Voz se je namreč prevrnil in sodi so pokopali Cecilijo ter jo resno poškodovali. Izkazalo se je, da je Jelen tekel za junico, kar je mogel, a je ni mogel dohiteti, zato je tržiška sodnija izrekla proti Jelenu oprostilno razsodbo.

Državni pravdnik pa je vložil priziv in včeraj se je Jelen moral zopet zagovarjati pred tukajšnjim prizivnim sodiščem. Po očrtanju svoje teze je državni pravdnik zahteval za obtoženca kazen dveh mesecev.

Sodišče je tezo državnega pravdnika sprejelo in obsodilo Jelena, toda pogojno.

Iz tržaškega življenja

Iz tatinskega dnevnika.

Ko se je 47-letna Marija Delise, vratarica hiše št. 88 v ulici XX Settembre, predsinočnjim vrnila po parurni odsotnosti domov, je v svoje veliko presenečenje našla vrata stanovanja, ki jih je bila prej skrbno zaklenila, odprta; v stanovanju je pa vladal velik nered. Ženska je na mah uganila, da so bili v njeni odsotnosti v stanovanju nezaželjeni gostje, zato je s težkim srcem stopila k omari, v kateri je hranila svoje dragocenosti. Prebrskala je predala, a zaman; zlata ura in lepa zapestnica iz iste kovine sta izginile; izginili so tudi tri svilene obleke in razno fino perilo. Delisevi, ki je zračunala, da so jo zlikovci oškodovali za približno 1300 lir, ni preostalo drugega, kot da se je podala na orožniško postajo v ulici Chiozza in tam javila dogodek.

— 31-letni železniški uradnik Henrik Sernini, stanujoč na vrdelski postaji, se je predvčerajšnjim kopal v ljudskem kopališču pri Sv. Andreju; obleko je odložil na obrežju. Ko se je okopal in se hotel obleči, je dognal, da mu je zmanjkal jopič in z njim vred listnica z zneskom 50 lir, železničarska žepna ura in par listkov za brezplačno vožnjo po železnici. Po brezuspešnem poizvedovanju je Sernini javil tatvino orožnikom.

Zapuščen otrok.

Ko se je javni postrežček Fran Slajko, stanujoč v ulici Mazzini sinoči okoli 21. ure vračal domov, je našel na hodniku prvega nadstropja približno dveletnega otroka, ki je ležal na golih tleh in sladko spal. Slajko se je seveda temu močno začudil, ker je takoj spoznal, da je otrok tuj v tisti hiši. Po kratkem premišljanju je malčka prebudil in ga začel izpraševati, čigar je in kako je prišel tja. Pa otrok — kakor je bilo pač pričakovati z ozirom na njegovo mladost — ni znal ničesar povedati; le o materi je nekaj blebetal in venomer ponavljal, da bi rad šel domov.

Slajku pač ni bilo težko uganiti, da je bil otrok zapuščen, ali pa da se je izgubil, kar je seveda manj verjetno, ker bi bil v tem slučaju ostal na cesti. Ker prvi hip ni vedel kaj drugega početi, je mož izročil otroka vratarici, nato je poklical nekega mestnega stražnika. Ta je naročil ženski, naj ponese najdenčka v mestno bolnišnico, kar je ona tudi storila.

O dogodku je bila obveščena policija, ki sedaj skuša zvedeti, čigav je otrok in zakaj je bil zapuščen.

Ubogi malček, ki je nekoliko rahitičen, sicer pa zdrav, je oblečen v belo krilce z rudečimi rožicami, bele hlačke, obut je pa v platnene čeveljčke sive barve.

Nevarna otroška igra.

Sinoči je prišel v očetovem spremstvu iskat pomoči v mestno bolnišnico 9-letni Viktor Mineu iz Krmina v Furlaniji; imel je hudo poškodovano desno oko. Oče je povedal, da se je mali Vektor popoldne igral doma na dvorišču z nekim sovrstnikom, ki je imel v rokah krivec («fovč»). Pri igri je dečko ravnal z njim tako neprevidno, da je dregnil tovariša v oko. — Mineu je bil sprejet v okulistični oddelek. Zdraviti se bo moral par tednov.

Motocikelj proti kočiji.

26-letni železničar Alojzij Sanumaciccia, stanujoč na Corso V. E. III., je predvčerajšnjim vozil z motornim kolesom po ulici R. Timeus. Ko je dospel na vogal ulice XX Settembre, mu je nenadoma prišla na pot neka javna kočija, ki je vozila navzdol po omenjeni ulici. Ker je bila razdalja premajhna, da bi ustavil in ni utegnil tako naglo zaviti v stran, se je Sanumaciccia zaletel z motocikljem v kočijo. Sunek je bil močan, a mladenič jo je razmeroma poceni izkupil; zadobil je le številne praske po rokah in levem kolenu. Dobil je potrebno pomoč na rešilni postaji, kamor je bil prepeljan z isto kočijo.

TELESNA VZGOJA

SPORT

— **S. D. «Primorje».** Danes skupni sestanek v društvenih prostorih. Začetek ob 9. uri Točnost! — Odbor.

SPORTNO UDRUŽENJE

Pokrajinski odbor v Gorici

Uradno poročilo: seja dne 7. sept. 1926.

P. O. se je konstituiral kot sledi: pred.: Dr. Gruden, podpres.: Bregant Rihard, tajnik: Jež, blagajnik: Lozej, odborniki: Gorkič Emil, Černe Anton in Komjanc Dolfo.

Imenovani so sledeči tehnični komisarji: za nogomet Terpin Albert, za hazeno: Jež, za kolesarstvo: Gorkič Emil, za lahko atletiko: Bregant Rihard, za plavanje: Molar.

Verifikacijski odbor: Dr. Pavlin, dr. Troši, doktor Reja.

Člani izpraševalne komisije sodnikov P. O.: Mozetič Stanko in Černe Janko.

Vsa še nevčlanjena sportna društva katerekoli panoge v goriškem področju se vabijo, da javijo najpozneje do 18. t. m. svoj pristop k S. U. Poznejše pristopivše članice se ne bodo mogle udeležiti prvenstvenih tekem. Do istega dne morajo poslati P. O. vpisnino in članarino, svoja pravila ter seznam svojih sportnikov z navedbo, v kateri panogi naj bo posameznih verificiran. Poslednje velja tudi za že včlanjena društva, katera morajo seznamu sportnikov priložiti lanjske legitimacije. To vse najpozneje do 18. t. m.

Predsednik: dr. Gruden.

T. V. Nogomet

Sportniki, ki nameravajo koncem tega meseca položiti izpit za sodnike, naj mi to javijo najpozneje do sobote 11. t. m., ker se prihodnji teden prične s teoretičnim poukom.

Teh. komisar: Terpin.

S. D. «Primorje»

Darila za sportno prireditev 12. t. m.

Darila za dirko: 1) Krasna kopa; 2) Velika srebrna svetinja; 3) Vermeljasta svetinja; 4) Srednje velika srebrna svetinja; 5) Srednja srebrna svetinja; 6) Mala srebrna svetinja.

Darila za distančni tek 5 km: 1) Srednja srebrna svetinja; 2) Vermeljasta svetinja; 3) Vermeljasta mala svetinja.

Rok za prijave k dirki se podaljša do 1 ure pred odhodom.

S. D. Adria

Danes, točno ob 8.30 prva odborova seja novega odbora. Naj nihče ne manjka!

Jutri ob 8.30 običajni članski sestanek. Sekcije nogomet in hazena polnoštevilno! Tudi drugi naj ne manjkajo, ker bo sestanek važen.

S. K. «Solkan» - S. K. A. Š. 2 : 1 (Polčas: 2 : 0)

V nedeljo se je odigrala na igrišču S. K. A. Š.-a v Ajdovščini prijateljska tekma S. K. A. Š. z gostom S. K. «Solkan» ob velikem zanimanju občinstva. Tekma, ki je bila živahna in zanimiva, se je končala z zmago «Solkana» 2 : 1.

S. D. «Primorje», Prosek - M. D. «Ladja», Kontovel

V nedeljo dne 5. t. m. sta se srečali na igrišču Primorja v prijateljski tekmi četi hazene gori omenjenih društev, da poskusita svoje moči. «Ladja» je nastopila v celi formaciji, dočim je «Primorje» igralo s 6 igralkami in si priborilo zmago z izidom 3 : 2.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Iz goriškega magistrata

Dne 3. sept. se je v seji, pri kateri je bil navzoč komisar sen. Bombig in člani posvetovalne komisije, sklenilo sledeče:

Nakažejo se sledeči zneski: 500 L železniškemu «dopolavoro», 200 L odboru za proslavo sedme stoletnice svetega Frančiška, 1300 L za vzdrževanje hiše v ulici Alvarez 13., kjer je nastanjena glasbena šola, 16.000 L za popravo ceste na Kostanjevico (via Cappella), ki je bila poškodovana v vojni, 25.000 L za nadaljno izkoriščanje občinskega kamnoloma v ulici Venti Settembre za pridobivanje gramoža za posipanje cest, poti, 400 L kot prispevek za spomenik padlim vojakom osmega pešpolka v Milanu. Revni starčki, ki zapuščajo po prestali bolezni občinsko bolnišnico v ulici proti Stračicam (Brigata Pavia), lahko vstopijo v deželni zavod za stare ljudi v ulici Coronini. Odobri se od poobčinjenih uprav predloženi načrt nove tramvajske proge v Št. Peter, ki se bo pozneje, ko se zgradi novi most črez Sočo, podaljšala še v Podgoro.

Sklepi upravnega odbora furlanske pokrajine iz seje dne 7. septembra 1926.

Zadeve, ki so se odobrile: **Kanal:** Stavbeni red; **Rihemberg:** Občinski pravilnik; **Renče:** Hipoteka v jamstvo posojila v znesku 15.000; **Kobarid:** Ustanovitev požarne brambe in tozadevni pravilnik; **Vrtojba:** Bilanca 1926. **Kobarid:** Občinski dodatek za alkoholične pijače; **Sovodnje:** Bilanca 1926.

Zadeve, ki so se odložile: **Opatjeselo:** Dolg napram pokrajini za vzdrževanje cest in bolniške stroške; **Deskle:** Dolg pri pokrajini za vzdrževanje cest in za bolniške stroške; **Gojače:** Dolg pri pokrajini za vzdrževanje cest in za bolniške stroške; **Ozeljan:** Dolg pri pokrajini za vzdrževanje cest in za bolniške stroške.

Zadeve, ki so se zavrnile: **Gočo:** Rekurz Ferjančiča proti družinskemu davku.

Dramsko društvo — Gorica

Danes zvečer ob 20.30 uri letošnji redni občni zbor v Trg. domu. Komur je razvoj našega gledišča pri srcu, naj pride! — Odbor.

SUŽID

Društvena prireditev

Prosvetno društvo «Matajur» ponovi svojo prireditev «Sad greha» z istim vzporedom v nedeljo dne 12. septembra. Prireditev se bo vršila na prostem. V slučaju slabega vremena se prenese prireditev za teden pozneje.

DORNBERG

Nepovabljen gost

Neopažen je prišel v stanovanje Alojzija Šinigoja dvajsetletni Furlan Peter iz Renč, in tu brez vsakega dovoljenja legel k počitku. O tem Furlanu Petru je «Edinost» pred kratkim že pisala in svarila ljudi, naj mu ne nasedajo in naj ga ne podpirajo. Šinigoj je naznanil mladeniča karabinirjem, katerim je aretiranec začel praviti vsem že zelo dobro znano «štorijo» o dijaku, ki je napravil konservatorij, ki je pa sedaj brez posla in brez sredstev. Furlana so zaprli, da bo lahko v miru komponiral nadaljne laži.

MEDANA

Nevarna igra

Triletna deklica Ada Anzelinova se je igrala na domačem dvorišču. Ne daleč od nje je cepil njen starejši bratec drva. Ada mu je hipoma, ko je brat že zamahnil s sekiro, podstavila na čok kos lesa, da ji ga razcepi. Kretnja sestre je bila tako nagla, da brat ni mogel več ustaviti udarca, sekira je padla na čok in odsekala neprevidni deklici dva člena desnega kazalca in ji ranila tudi sredinec. Domačini so takoj prihiteli in ji skušali ustaviti kri, dokler ni prišel zdravnik, ki je zašil rane in izjavil, da lahko ozdravi v kakih treh tednih.

IDRIJA.

Lov na medveda - Prepovedano zvonenje. Vreme.

Poročali smo že, da se je priklatil v bližnje črnovrške gozde od nekod stric medved, katerega naši lovci pridno zasledujejo, ne toliko zaradi njegovega kosmatega kožuha, kolikor radi slave ki jo bo uživalo nedeljo se je bila podala večja družba lovcev na lov na medveda; toda ker medved ni bil nobenemu napovedal «rendezvous», tudi to pot ni bilo nič. Trud lovcev vseeno ni bil popolnoma zaman, saj je g. Filip na povratku ustrelil veverico, ki je po barvi svojega kožuha medvedu precej podobna in v naših gozdih že zelo redka zver, le da je nekoliko manjša od medveda. Plen je bil na ogled v gostilni «pri Andrejčku» v Koševniku, med tem ko se je v kuhinji pripravljalo cvrtje iz veveričjega drobovja za dohajajoče lovce. Pa tudi medvedu upamo — sodeč po neumornosti lovcev — so že šteti dnevi. Še največ upanja ima gospod Srečko B., da zadene medveda, če ne s kroglo pa vsaj s fotografičnim aparatom; kar bi pa ne bilo nič manj zanimivo in za g. B. enako koristno. —

V Idriji je navada, da zvoni mrliču opoldne in med pogrebom. Če je več mrličev, traja zvonenje pol ali tudi celo uro. Nobenega dvoma ni, da to zvonenje, katero smatrajo svojci umrlega za počastitev spomina pokojnega, dela nekatere že itak nervozne v sredini mesta živeče ljudi še bolj nervozne, in to ravno ob času obeda. To je spoznal tudi naš začasni občinski komisar in komisar za javno varnost g. D'Avanzo ter je pretekli teden to zvonenje prepovedal. Prijatelji zvonenja in starih običajev pa so se proti temu pritožili in se je končno sklenilo, da opoldansko zvonjenje mrliču ostane; toda za polovico skrajšano. Ravno tako ostane tudi celotno zvonjenje med pogrebom.

Po deževnem vremenu, ki je trajalo že od spomladi, smo imeli zadnjih štirinajst dni vendar lepo vreme. To so bili pa tudi edini letošnji res pravi poletni dnevi. Otava, ki igra posebno v nižjih legah veliko vlogo, je bila lepo spravljena, kar je velike vrednosti, ker se bo lahko vsaj nekaj dobre krme mešalo med ono, ki radi dežja nima zadostne vrednosti. Koristni bi bili lepi dnevi tudi za pridelek krompirja, če bi ravno letos ne bilo toliko izpodjedi, posebno bramorjev in miši, ki imajo po več metrov dolge rove in so posebno na krompirju letos napravile zelo veliko škode. Popolnoma izostal bo letos v našem okraju tudi pridelek sadja, kar že več let ne pomnimo. Koruza se nekoliko popravlja, toda zanjo je prišlo lepo vreme že precej pozno. Pridelek žita je bil srednji, vendar nekoliko boljši kot lani.

IZ VOJŠČICE.

Ob svežem grobu Milaniča Marija.

Ker dvomim, da se bo kdo iz ožje okolice in natančnejšega poznanja našega nepozabnega pokojnika primerno izrazil v javnosti, storim jaz to, dragi prijatelj! Težko mi gredo besede izpod peresa, okoren sem in drhtim, s povešeno glavo strmim, težko mi je ali bolje težko nam je — in zakaj? Kakor vsak, si tudi Ti, poštenjak, imel svoje prijatelje ne samo v svoji domači vasi, temveč tudi v tujini so te cenili, ker si cenil tudi Ti vsakogar po njegovi polni zaslugi. Hotel si biti in si bil pravi gospodar, pravi oče svoji družini, ker si delal, kakor mora delati edino človek, ki res ljubi delo, ki res ljubi poštenje in pošteno življenje.

Ni Te strašila nevihta, mraz, dolgovi, beda, bolezen. Res korenjak si kljuboval vsemu, ko je slednjič kriza zaslužka pognala tudi Tebe pod disciplino sirene. Vršeč svoje dolžnosti, dragi prijatelj, boreč se za kos kruha in nič več, si padel. Padel si usodno.

Hudo nas je zadela vest, ali, dragi Marij, kljub temu, da Te mnogi nismo mogli spremiti na Tvoji zadnji poti, tja kjer ni več skrbi in trpljenja, vedi, da nisi pozabljen. Kar ljudi Tvoje vrste trezno misli, Te ohrani v trajnem spominu. In Tvoji žalujoči soprogi naše globoko sožalje.

Sovrstniki.

KOMEN - SVETO.

O veselici na sv. Tilen.

Letošnji domači praznik na dan sv. Tilha smo praznovali izvanredno slovesno, kajti komenska mladina nam je nudila, ob delnem sodelovanju društva «Draga» ter domače godbe na pihala, ki je igrala med odmori, priliko, da smo se popoldne ob končujočem, običajnem vsakoletnem semnju, razvedrili in naužili dobrot domače veselice. Samo ob sebi je umevno, da smo na ta dan pogrešali marsikaj, ali najbolj mučen je bil dogodek, ker se ni izvajal spored vseh točk, ki so bile na dnevnem redu ob priliki prve uprizoritve te veselice v Komnu. Veselica v Svetem je imela biti ponavljanje one, ki se je vršila v Komnu dne 15. p. m. A glej, na splošno začudenje vseh prisotnih sta izostali dve pevski točki komenskega pevskega zbora. Da je postala stvar še bolj čudna in nerazumljiva, je pripomoglo še to, da so bili na ta dan v Svetem pevci imenovanega zbora, kakor tudi njih pevovodja — organist. Žal, da se je sploh moglo kaj takega dogoditi, kar vpiva na našo narodno slogo na kulturnem polju tako kvarno, da zapusti globoke razorje v srcih mladine, ki je ravno poklicana, da ne nosi samo prepora, temveč tudi zibelko našega tolikega negovanja potrebnega, čistega in kulturnega delovanja na deželi. Pa dovolj o tem, kajti čas zdravnik je menda do sedaj že izlečil to rano in upamo, da so se gg. pevci in njih vodja že sporazumeli z ostalo delaželjno mladino, če je bil sploh med njimi kak nesporazum, ker v bistvu so eno in isto.

Ob popolnoma zadovoljivi udeležbi, kakor tudi veselem razpoloženju ljudstva, kar je vse pribavila 5 dejanska komedijo «Matiček se ženi» in v katero so se gledalci kar vidno vživeli, smo se razšli z veseličnega prostora. Spoznali smo, da si je «Matiček» priboril zmagoslavno pot po Krasu in le želeti bi bilo, da se oprimejo te komedije tudi drugi podeželski odri, kajti ona nudi, čeprav še le po trudapolnih vajah, hvaležno priliko za izvajanje raznih lepih in značajnih vlog.

Na splošno je izpadla ta igra mnogo bolje kot prvič v Komnu. V tem se pokazuje dobrota ponavljanja posameznih iger. Ni mi potrebno izgubljati mnogo besed o posameznih igralcih, kajti vsi so rešili svojo nalogo po svojih zmožnostih, da nekateri še celo nad pričakovanjem. Žal, da je bil zbor kmetskih fantov in deklet tudi ob tej priliki mnogo premajhen. Namesto zadnjič nastopivših deklet so bile v tej vlogi sedaj mlajše pevke, ki so kaj ljubko izvršile svojo nalogo. Razvoj popolnejše slike igre je oviral ne prav primeren oder in prostor, radi česar je bila vidna včasih kaka hiba. V ugodnejšem položaju bi bilo podajanje igre učinkovitejše ter za same igralce kakor tudi za ljudstvo bi bila ona hvaležnejša hrana. è

Nekateri na bližnjem zvoniku so motili veselico s pritrkovanjem v času posameznih prizorov, kar ni bilo na mestu, ker običaj je, da se pritrkava na ta dan večkrat, a popoldne le takoj, ko konča sveto opravilo, popoldanske molitve.

RENČE

Napredovanje.

Par tednov sem vozi našo pošto Ribijevi korjera. Ker ob nedeljah ne vozi, dobivamo nedeljsko pošto šele v pondeljek ob 3. uri, tako da beremo Edinost in Novice združeno s pondeljskim mačkom. Da «vzdigne» naš semenj, ki se je tudi v predvojnih časih vršil prvi pondeljek septembra, je naše županstvo napravilo veliko reklamo. Zadnji semenj je pokazal pravi napredek, izostale so sicer otroške trobente in igrače toda suha roba iz Raštela in Črnega vrha je imela dobro valuto. Na igled je bilo pripeljano precej lepe živine toda razen petero repov je večina odkorakala v domače hleve. Da bi naša mladina ja ne pozabila lepe umetnosti — plesa, je poskrbelo tudi naše županstvo, ker je dovolilo in še celo prosilo kar za dvadnevni ples. In tako smo rajali na brjarju v nedeljo in pondeljek. Od kje pač prihaja toliko denarja, ko vse toži, da ga ni in ga ni? To je očividno tudi napredek. K sklepu povem, da smo v nedeljo zjutraj v velikem številu spremil k večnemu počitku na domače pokopališče v Trstu ponesrečenega zidarja Merljaka Andreja. Naj počiva v miru!

VRTOJBA.

O nedeljski prireditvi.

Reči je treba brez ovinkov: Uspeli so. Uspeli so popolnoma v vsakem oziru, moralno in materijalno. Malo strahu pred nevihto in dežjem je sicer zadržalo doma še marsikoga, ki je imel namen priti. Kljub temu je bila udeležba zadostna. — Dvajsetletnica društva je bila v splošnem in od danih razmerah dostojno proslavljena. Dvajset let je za nami že, odkar se zbira mladina polna idealnega navdušenja v lastnem društvu. Rama ob rami in včasih s pritajeno, a dobrohotno konkurenco, je deloval ««Napredek» za istimi kulturno-izobraževalnimi cilji kot njegova starejša sestra «Čitalnica» v spodnjem koncu. «Napredek» je kmalu pokazal, da je vreden nositelj svojega imena. Že po prvih letih si ustvari pod vodstvom neumornega g. naučitelja Zorn-a dober in močan pevski zbor, čigar že stari ostanki — da se tako izrazimo — so še danes razstreseni po celi vasi. Poleg zbora se dvigne na noge tudi tamburaški zbor, ki ga je dolgo časa vodil in vežbal g. Pahor Filip. In obširna knjižnica je nudila mnogo zabavnega in poučnega čtiva. Med vojno in po vojni? Prišla je vojna in z njo tema, mir, tihota, ki je zavladala po vsej veseli in glasni društveni sobi. In ta tema in mir sta trajala še do nedavnega časa. — Zgodovina društva je sicer enostavna in kratka. Še mnogo, mnogo bi morali pisati, da bi se nam predočili v mislih vsi oni ugodni in prijetni doživljaji, ki nam jih je društvo nudilo na kakršenkoli način pri vsakem svojem delu.

Še ne pred enim letom se obudi «Napredek» ponovno k življenju. In uspehi? Prve sadove smo videli v nedeljo. — Hočemo biti odkriti? Da. Na lepo in okusno okrašenem odru nastopajo razna pevska društva. Žal petja sam nisem skoro nič čul, pa tudi če bi ga mogel slišati, se zlasti na kritiziranje petja prav malo razumem, zato pa prepuščam sodbo drugim.

Kar se pa «Rodoljuba» tiče, hočem podati nekoliko kratkih potez o celotni uprizoritvi. Upoštevajoč razne in premnoge okoliščine, ki prihajajo za to prireditev v poštev, je treba izraziti tu brez vsakega odlašanja vsem, prav vsem odkrito pohvalo. Pa si oglejmo nekoliko posamezne igralce. Diletanti so, mnogi od teh prvič na odru, pa njih neverjetna sigurnost nastopanja je iznenadila. Perfekten do popolnosti in obenem najlepša figura nedeljske igre je bil brez dvoma prof. Mrak. Njegova maska in njegova mimika pravega življenja, sta podali celotnega profesorja. Ta fant je pokazal da se zna dobro vživeti v svojo vlogo. Drugi dve svetli zvezdi ste takoj za tem. Mežgonova in Ivan Fleré. Grem popolnoma po redu po zasluženju. Mežgonova je dobra igralka, samo tupatam nekoliko navidezno plaha in včasih enolična. Drugič malo več gibanja in življenja. Ima pa precej dobro izgovorjavo in jezik ji teče gladko. Elkanje bi se lahko odpravilo. Prav prijetno pa je zapela kuplet s svojim partnerjem Iv. Flerejom, ki se je ž njo tudi dobro skladal. On je druga moška zvezda te prireditve. Je sicer malo nervozen in nemiren pri igranju, pri govorjenju malo preveč poudarjajoč posamezne besede, pa v celoti je pustil vtis dobrega igralca. Ženi dr. Packe ..... se vidi, da je na odru doma. Zlasti je bila dovršena

v II. dejanju. Njena kakor tudi ostale toalete so bile lepo izbrane. Dr. Packa spada takorekoč tudi med prve. Je dober igralec. Četrta moška sila tudi dobra, pa ne več tako popolna, je župan Korenjak. Njegova maska se je zdela nekoliko premlada, dočim je glas in način njegovega govorjenja dobro odgovarjal vaškemu županu. Nepotrebne napake pri naglašanju besed se odpravijo s časom. Od drugih figur bi bilo omeniti še učitelja Bračuna in njegovo zaročenko Jerico. Učitelj podaja izraz, da premalo misli, kadar govori. Pa pokazuje tuintam simpatične kretnje v svoji ulogi. Ako bi bil bolj miren, bi popolnoma zadovoljil. Njegovi zaročenki teče jezik pravilno in gladko. Je pa kot žensko bitje premalo mehka napram svojemu ljubimcu, ki bi mu ne smela izkazovati toliko rešpekta. Sicer sta bila tudi ona dva dobra, kakor so tudi vsi ostali zadovoljili v svojih manjših vlogah. Od vseh drugih naj omenim še Johna Fleré-ja, čigar maska bi bila precej na mestu, da ni bila postavljena prehitro. V ostalem je seveda svojo vlogo poznal, saj je bil sam vežbalec ozir. režiser. Mari naj «potipam» še vse ostale igralke in igrace? Čemu, ako pravim, da so bili dobri in da je vsak s svojim nastopom doprinesel toliko, da je bila igra izvrstno podana. — Režija igre dobra; vse je teklo gladko brez dolgega čakanja med odmori. Svetla luč na odru je na v temi se nahajajoče občinstvo dobro delovala, saj je s popolno mirnostjo in nestrpnim pričakovanjem novega dejanja vztrajalo prav do konca. Vsak je odnesel najboljši vtis in zadovoljstvo v sebi, da je videl po dolgem spet nekaj lepega. —

Dvajsetletnica je bila s tem proslavljena, le nekaj spominskih besed je ob začetku še manjkalo, pa bi bila slika najpopolnejša. Pa drugič. S pričujočim dopisom seveda ni mogoče prav vsega povedati. — Ilič.

Tatvina.

Neznani zlikovci so se prikradli v noči od sobote na nedeljo v hišo Cecilije Batistič na Cuklju in odnesli kar deset kokoši. Upajmo, da ni ta tatvina uvod k njihovemu jesenskemu gostovanju v naši prijazni občini.

ŠKRBINA.

Prireditev cerkvenih pevcev.

Cerkveni pevski zbor iz Škrbine vabi na svojo prireditev, katero priredi v nedeljo dne 12. t. m. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Na sporedu so deklamacije, petje ter igra «Domen». Ker je to prva kulturna prireditev po vojni, pričakujemo obilno udeležbo.

Iz tržaške pokrajine

VELIKI DOL

Za obnovitev društvenega delovanja

Pri nas v Velikem dolu se je pred kakim letom ustanovilo prosvetno društvo, ki pa ga žalibože še nihče ne pozna v vasi. Žalibože pravim, ker je ravno naši vasici društvo prav potrebno. Nočem tu sicer nobenemu pridigati ali celo v obraz metati. Bog vari! Skrbi me samo to: čemu se društvo ne giblje? Kje ste možje? Kje si mladina? Če že ne gre tako naprej, preuredite! Saj se je precej po vojni ravno o nas kaj slišalo v svetu. Čemu ni več odra? Saj mislim, je še dovolj mladih moči za to vnetih. In tudi takih, ki imajo veselje do godbe in petja. Čas je, da bi se strnili skupaj. Kaj ni še dovolj obotavljanja? Posebno oni, ki ste kdaj s tako vnemo delovali za društvo, lotite se! Mogoče sedaj pojde. In ako so kateri, ki nimajo za to vneme, pa naj bi drugi prišli na njih mesto. Boljše bo na vsak način, če se česa resno lotimo, kot da bi popivali po gostilnah. Uredite si spet tamburaški zbor, ki je pred vojno bil eden najboljših na Krasu. Res so sitnosti! Ampak večina bo vendar šla na roko in pomagala. Zato z novimi močmi na delo! Še enkrat pokažimo svetu, da Velikodolec zna biti mož, ko je treba! Pokažite, da je vaš ubrani zbor še vedno v stanu krasno dasiravno preprosto zapeti!

Obnovimo dvorano in oder! Saj zato, mislim, ni treba bogve koliko žrtvovati. Le malo veselja in dobre volje, pa bo šlo! Zavedajmo se, da je skrajni čas, da se vzdramimo iz one vsakdanje otrplosti in brezbrižnosti! Zato pa na delo vsi oni, ki ste zato poklicani! Šlo bo! Pa brez zamere.

TRŽIČ.

Nesreča v ladjedelnici

V petek se je ponesrečil Marij Milanič z Vojščice, ki je bil zaposlen v tržiški ladjedelnici. Padel je osem metrov globoko z lesenega ogrodja. Bil je na mestu mrtev. Pri tovriših je bil zelo priljubljen. Pokopali so ga na tržiškem pokopališču. Pogreba se je udeležilo vse polno domačinov, njegovih tovarišev, prijateljev in sovrstnikov.

Vesti iz Istre

KOZINA

Prireditev društva «Venec».

V nedeljo je tekmovalo na Kozini 10 pevskih društev. In sicer: Kozina, Herpelje, Klanec, Ricmanje, Bazovica, Podgorje, Črnotiče, Beka, Vrhpolje in Sv. M. Magd. (mlad. društvo)». Če upoštevamo, da so nekatera društva tako mlada, da so nastopila komaj parkrat na odru, tedaj moramo razvrstiti nedeljski nastop v dve kategoriji. Društva prve kategorije, ki goj pesem že več let. Kakor: Kozina, Ricmanje, Hrpelje, Bazovica in Klanec in druge kategorije, to so mlajša društva, ki so še v povojih, kakor: Podgorje, Črnotiče, Beka, Vrhpolje in mlad. društvo iz Sv. M. Magd. Razlika med prvimi in drugimi se je jasno videla v nedeljo. Že v nastopu si takoj spoznal, imaš-li pred seboj star ali nov zbor. Enim in drugim bi priporočal, naj ne jemljejo pretežkih pesmi.

Kolikor se spominjam, je Kozina lansko leto z Vilharjevo «Na vrelu Bosne» dosegla naravnost sijajen uspeh. Pesem se je morala ponavljati, dočim ni letos s težkim Lajovičevim «Zeleni Jurij» poslušalcev prav nič ugrela. Prvič, ker je pri pevcih, ki niso glasbeno izobraženi, nemogoče doseči pri taki pesmi radi neprestanih disonanc in skokov v dokaj čudnih intervalih popoln uspeh, in drugič, ker ni tudi publika še zrela za take narodne pesmi. Hibe, ki jih je imel «Zeleni Jurij», se ne dajo tedaj pri takem zboru odpraviti, dasi je požrtvovalni pevovodja g. dr. Rapotec skušal z vso spretno zmožnostjo, ki jo ima v proizvajanju, v interpretaciji doseči vse ono, kar pesem zahteva. Koliko muke in potrpljenja je treba od strani pevovodje in pevcev, predno se taka pesem spravi na oder! «Venec» je gotovo žrtvoval več mesecev. Vsa čast. Toda postaviti se moramo tudi na praktično stališče. V prvi vrsti gojiti pesmi — to poudarjam posebno z ozirom na naše razmere, v katerih živimo — ki bi se vkoreninile, ki bi ostale vsaj več let in ki bi jih zamogel zbor tudi sam zapeti brez pevovodje. Je-li to mogoče doseči z «Zelenim Jurjem», s «Kraljem Matjažem» z «Lanjo» in enakim? Pri izberi pesmi bodimo torej previdni, saj imamo tudi novejše pesmi, ki ne zahtevajo velikih težkoč. Zborom bi priporočal, predno nastopijo na prostem, naj imajo vsaj zadnjo vajo na odprtem. Razlika med zaprtim prostorom in na prostem je velika. V zaprtem prostoru se pevci slišijo eden drugega, dočim se na prostem glasovi popolnoma pozgube. Na prostem se pevci eden drugega ne slišijo; zato smo opazili, da so bile diference v čisto navadnih akordih. To je bilo tudi pri «Kiši». Sicer je to pesem, ki bi je ne priporočal peti na prostem vlasti še na takem neprimernem prostoru ob cesti, kakor je bil na Kozini, kjer je bil neprestan ropot voz, motociklov, avtomobilov itd. To je bila mogoče tudi ovira Bazovcem, da so prenizko intonirali Sattnerjevo «Po zimi iz šole». Po številu je bil ta najkrepkejši zbor. V podrobno oceno posameznih društev se ne bom spuščal. Kakor rečeno, so vsa mlajša društva skoro na isti stopinji. Pesmi za ta društva naj bi bile živahnejše. «Zelene rože» in enako niso pesmi za začetne zbore. Nekatere pesmi so bile zelo nesrečno izbrane. Končno bi moral pisati o veseličnem prostoru, ki je bil dokaj nesrečno izbran in premajhen. Kozina ima mnogo drugih in lepših prostorov. Oder — za Kozino — preveč primitiven. Glejmo tudi nekoliko na estetični čut. Kozina ima mnogo tujcev, ki vse opazujejo in se takim nepotrebnim nedostatkom rogajo. Stare razcapane odeje niso za Kozino! Ko bi bil oder narejen iz samega zelenja, bi bilo gotovo mnogo bolj okusno. O zagrinjalu niti ne govorim. Mogoče bo kdo rekel, da so to malenkosti, vendar učinkujejo na gledalca nepovoljno!

Igra «Bucek v strahu», pri kateri se je takoj poznalo, da je imel naš č. g. Jaka — pa ne Štoka — prste vmes, je izpadla zelo dobro in vzbudila obilo smeha.

Kritika mora biti, da se hibe popravijo. Naj torej to ne spravi nikogar v slabo voljo. Iz Kozine smo v nedeljo odnesli vsi najlepše vtise prepričavši se, kolike požrtvovalnosti, kolike dobre volje je med našim narodom. To nam je tudi porok za nadaljnje življenje tamošnjih društev in za prihodnji boljši uspeh. Venturini.

Znanost in umetnost

UMETNIŠKI VEČER MLADIH

V nedeljski številki «Edinosti» sta natisnjena dva članka, nanašajoča se na «Umetniški večer mladih» v Gorici. V prvem g. M. Mašera ostro protestira proti mojim izvajanjem glede kritik, v prvi vrsti radi svoje, ki jo je priobčil pod označbo «Poslušalec». Ker, sem bil glede pisca teh vrst napačno informiran, takoj izjavljam, da odstavek, ki govori o neki «gotovi osebi» v tem slučaju nikakor ne drži, sicer bi pa g. Mašera sam lahko izprevidel, da nikakor nisem menil njega, kar bi lahko sklepal iz mojih zaključnih izvajanj, ko sem namišljenemu piscu zaklical «Na svidenje pri «Školjki». Ovržem pa njegovo v hipni jezi napisano trditev, da sem ga «ves teden» obdeloval, naj o večeru kaj napiše, pa naj si bo kakor hoče. — Ko se je neki gospod, ki se je za kritika izdajal, izrazil, da o večeru ne bo mogel pisati, ker o «novi umetnosti» ni poučen, sem res — v navzočnosti igravcev — rekel g. Mašeri, ki ga kot gledališčnika cenim, naj o večeru kaj napiše, pa bodisi da ga zavrača ali sprejme! Sicer pa je isto g. Mašera sam zapisal v svojem odgovoru, in s tem dokazal, da kritika ni pisana pod mojim vplivom. Upam, da dam s tem g. Mašeri popolno zadoščenje, in se le mimogrede dotaknem še F. Bevkovih izvajanj o «Teoriji umetnosti», naglašujoč, da sem v Gorici svojo teorijo prej praktično izvedel in jo šele naknadno — na poziv «Edinosti» — natisnil. Če bi bil g. F. Bevk pri prireditvi navzoč, dvomim, da bi se sedaj lovil po mojih izvajanjih o umetnosti, in mislim, da bi vso to ogromno snov v minimum zgoščeno kaj kmalu zapopadel. Sicer pa, persiflaža in norčevanje je silno lahko, mnogo težje je pa ustvarjanje. Da vas pa «mladi niso prepričali s svojo umetnostjo» brez teorije, je razumljivo, ker pri prireditvi niste bili navzoč in ste se lahko zadovoljili le s teorijo. Sicer pa: Kar sem nekoč napisal o vašem «Kajnu», ste med vrsticami napisali sedaj vi. Živeli! **Ferdo Delak.**

Ocena knjige: dr. Klement Jug

Jako pohvalno oceno te ravnokar izišle knjige je priobčil dr. J. Tominšek v septemberski številki Planinskega vestnika.

Pravi dr. Tominšek med drugim: «Vsa čast gre Dijaškemu društvu „Adrija", da je imelo pogum in našlo sredstva za izdajo takega dela. Povsem pravilno je, da se knjiga posvečuje „slovenski mladini"; baš mladina, prava mladina naj tu išče in — našla bo sama sebe, kakršna je, bodi in bode, namreč bode, ako Jugu sledi — Fenomenalna prednost knjige o dr. Klementu Jugu je ta, da polje iz nje najživejše življenje, najmočnejše prepričanje, najtrdnejša vera in nepremagljiva doslednost do zadnje skrajnosti, do smrti, ki je ta apostol ni nosil le v ustih (kolikokrat se z njo ustijo mladi ljudje!) ampak jo je trezno uvrstil med probleme življenja».

V kolikor nam je znano posegajo po knjigi posebno planinci ter visokošolska mladina. Naj se vsakdo podviza, da si naroči čimprej to knjigo, ki nima enakovrstne med slovenskimi knjigami.

Ivo Lasič:

Od Lida do Pariza

Po dveurni vožnji še vedno ob obrežju mimo največje francoske vojne luke Toulona dospemo v pomorsko Marsilijo. Marsilja je največje francosko pristanišče in leži ob južnofrancoski obali. Po luškem prometu prekaša Genovo in tudi v množini «dock-ov» in drugih pristaniških naprav prednjači. Razen tega deluje tu več tovarn mila, ki se kot najboljši francoski produkti izvažajo po celem svetu. V enem dnevu smo si vse to ogledali; sicer nam Francozi za ogledovanje tovarn niso bili preveč naklonjeni. Morda iz strahu pred ponarejanjem. Življenje je v Marsilji raznovrstno; kakor pač v vsakem pristanišču. Posebnih znamenitosti Marsilja ne pokazuje, vendar je v celoti lepo mesto. Ko si se povspel na grič do cerkve Notre Dame, ki je posvečena mornarjem, se ti nudi krasen razgled čez celo mesto. Pa stopiš še v velik in lep zoološki vrt in blizu stoječi muzej, si videl malodane vse posebnosti Marsilje. Vendar nam je vsem ostala Marsilja v še najlepšem spominu. Tu smo prvič opazovali pravo francosko ženo. Podobne Italijankam! Črne, velike zapeljive oči, črni lasje. In pa ona prijaznost!

V Marsilji smo imeli najboljšo hrano in najbolj po ceni, vina dobrega v izobilju in gen. konzul g. Ninčić nas naposled povabi še na okusno čajanko. V sladkih, presladkih spominih na zabavno Marsiljo se vozimo po lepi dolini Rona skozi lunino noč proti Lyonu.

V prvih jutranjih urah izstopimo v mestu mednarodne jugoslovenske sokolske zmage. Imeli smo namen si ogledati veliko tovarno svile, pa je bila zaprta. V Lyonu namreč se — kot je znano — izdeluje najboljša francoska svila. Ker je bila tovarna zaprta, se podamo, da vidimo ogromne tvornice avtomobilov znamke Berliet. Kompleks, ki ga zavzemajo te tvornice, je kolosalen. V fabriki je zaposlenih preko 12.000 delavcev. Prijazni Francozi nas peljejo še v Musée des tissus — muzej tkanin, kjer so nam, med drugimi znamenitostmi, pokazali prvi šivalni stroj zgrajen leta 1829. od B. Shimomier-ja, in Napoleonovo spalno sobo (namreč vso posteljnino).

Lyon je lepo in veliko mesto, (600.000 preb.) pa moram reči, da nas ni več mnogo zanimal. Uslužni in prijazni honorarni konzul g. Baratin nas, kakor bi vedel za naš nadležni spanec, ukaže popeljati z avtobusom v prelepo, zeleno in senčnato okolico. To nam je zelo ugajalo, a naših misli po spanju in po bližajočem se Parizu nam nikakor ni mogel pregnati. Nas je gnalo vedno bolj in bolj v vagon in dalje v pravljično mesto — Pariz.

(Dalje).

BORZNO POROČILO.

Amsterdam 1100—1150, Belgija 76—77, Francija 81—82.50, London 132—133.50, New York 27.45—27.75, Španija 410—425, Švica 530—540, Atene 32—33, Berlin 645 do 665, Bukarešt 12.50—14, Praga 81—82, Ogrska 0.0380—0.0395, Dunaj 385—400, Zagreb 48.75—49.50.

Vojnoodškodninske obvezznice 67.90.
Uradna cena zlata (7. IX) 523.27.

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem poročamo tužno vest, da je naš

Štefan Šelj pok. Štefana

posestnik, mesar in gostilničar v Šturjah, previden s svetotajstvi za umirajoče danes zjutraj v dva in sedemdesetem letu po kratki a mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek dne 9. t. m. ob 5. uri pop. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Šturje, dne 8. septembra 1026.

ROZA ŠELJ, soproga in ostali sorodniki.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. (1359

PRODAJALKA, popolnoma vešča v trgovini mešanega blaga, es sprejme takoj. Anton Križaj, Ajdovščina. 1364

SLUŽKINJA poštenih staršev se sprejme v mlekarni Via Boccaccio št. 4. 1386

URARSKI pomočnik, z večletno prakso, se sprejme takoj proti dobremu plačilu. Naslov pri upravništvu. 1391

BRIVSKEGA pomočnika s hrano, stanovanjem in plačo po sposobnosti sprejme P. Zupančič, brivec, Opatija, Villa Perasić. 1387

SOBO, s prostim vhodom, odda odličnemu gospodu gospa sama. Viale Venti settembre 15, III. Wolf. 1392

LOVCEM vljudno naznanjam, da imam v zalogi vse lovske potrebščine. Priporočam se Ivan Bizjak, urar v Postojni. 1390

KOZA, bela, z mlekom, se proda za vsako ceno. Androna Fortunato 2 (Greta), Gregorič. 1393

KAMION «Praga», «Nesselsdorf» ali «Fiat» Dunaj, 50 q kupim, če je cena nizka. Ponudbe pod Kalič na upravništvo. 1395

GLYKOL je pravi dobrotnik vseh onih ki trpijo na živčni oslabelosti, glavobolu, pomanjkanju slasti. Glykol je splošen in energičen obnovitelj. Prodaja se v lekarni Castellanovich, Trst Via Giuliani 42. 1361

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja tečnost in je najboljše zdravilo proti želodčnim šibkostim in za rekonvalescenco. Steklenica L 6.—. Dobiva se samo v lekarni Castellanovich, Via Giuliani 42. 1369

KONSUMNO DRUŠTVO V LONJERJU razpisuje službo krčmarja. Ponudbe naj se pošljejo na predsednika. 1384

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. Telefon 33-19. 1369

VRTNAR, sposoben dobi stalno službo. Pojasnila v kavarni Negozianti. 1389

BABICA, diplomirana, sprejema noseča na dom. Via Madonnina 10, II. 1396

MIZARSKA DELAVNICA S ZALOGO
navadnega in finega
POHIŠTVA
D. Cavalieri & E. Luis
Trst, Via Parini štev. 5, telefon 11-03
Najboljše blago. 853 **Najnižje cene.**
Plačevanje na obroke.

Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca 19, I. nadst.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema „Binarje" na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plača zavod sam.
Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Na razpolago varnostne celice (sale)
Uradne ure za strankе od 8½ do 13 in od 16 do 18
Ob nedeljah je urad zaprt.
Štev. telef. 25-67. 916
Najstarejši slov. denarni zavod

Naročajte in širite „EDINOST"

Zavod
„JACKSON - ROYLE"
VIA SILVIO PELLICO 6
(Piccolova palača)
Privatne in skupne lekcije - - Dnevni in večerni tečaji
angleščine

VIA G. D'ANNUNZIO 2
(TERGESTEO)
Privatne in skupne lekcije - - Dnevni in večerni tečaji
za vse jezike
Pojasnila in vpisovanja dnevno od 9 do 21.

PODLISTEK

JULES VERNE: (107)

Skrivnostni otok

— Toda dragi prijatelji, je začel znova inženir, k vsemu temu je treba pridejati še eno dejstvo, ki ni nič manj nejasno kakor ostala.

— In kaj bi to bilo, gospod Cir? je vprašal radovedno Harbert.

— Ko ste se vrnili z otoka Tabora, ste povedali, da ste videli na otoku Lincolnu ogenj...

— Tako je, je odgovoril mornar.

— Pa ste tudi gotovi, da ste ga videli?

— Tako gotov, kakor da stojim pred vami.

— Ti tudi, Harbert?

— O, gospod Cir, je odgovoril Harbert, tisti ogenj se je svetil kakor zvezda prve stopnje!

— Morda pa je bila samo zvezda? je vprašal še enkrat inženir.

— Ne, ne! je izjavil Pencroff, nebo je bilo pokrito z gostimi oblaki in tako nizko na obzorju ni videti zvezde! Sicer pa ga je gospod Spilett ravno tako dobro videl kakor jaz in bo potrdil moje besede.

— Da, in moram še pristaviti, da je bil ogenj zelo močan in je razširjal tako svetlobo kakor električna luč.

— Da, da! Prav tako je bilo, je odgovoril Harbert, in gotovo se je nahajal v višini granitne hiše.

— Prijatelji, je dejal Cir Smith, poslušajte me zdaj. V noči od 19. do 20. oktobra nisva ne jaz ne Nab zanetila nobenega ognja na obrežju.

— Vi niste?... je vprašal Pencroff s takšnim začudenjem, da ni mogel dokončati stavka.

— Sploh nisva šla iz granitne hiše, je odvrnil Cir Smith, in če ste videli ogenj na obali, tedaj ga je neka druga roka zanetila, naša ne!»

Pencroff, Harbert in Nab so onemeli. Ni bilo mogoče, da bi se varali. V noči od 19. na 20. oktobra so resnično videli oni ogenj!

Morali so priznati, da je tu neka skrivnost! Vpliv neznanega bitja so čutili naseljenci otoka Lincolna, a ta vpliv je bil do sedaj njim ugoden. Ali je živelo neznano bitje nekje v notranjosti? Odgovor na to so morali na vsak način dobiti!

Cir Smith je opozoril tovariše tudi na čudno Topovo in Jupovo vedenje, ko sta tekala okrog rova, po katerem je bila granitna hiša zvezana z morjem. Zdaj jim je razodel, da ga je natančno preiskal, ne da bi odkril kaj sumljivega. Končni izid tega pogovora je bil ta, da bodo skupno preiskal ves otok, kakor hitro nastopi ugodni letni čas.

Od tistega dne so Pencroffa trle vsakojake skrbi. Ta otok, ki ga je on smatral za osebno lastnino, se mu ni zdel več popolnoma njegov. Imel je nekega drugega gospodarja, ki se mu je čutil, hočeš nočeš, podrejenega. Z Nabom sta se sedaj pogosto razgovarjala o teh nerazumljivih rečeh in oba, ki sta bila že po naravi nagnjena k praznoverju, sta skoraj verjela, da je otok Lincoln pod pokroviteljstvom neke nadnaravne sile.

Z aprilom so se začeli zopet grdi dnevi. Kazalo je, da bo zima zgodaj začela in da bo ostra. Takoj so pričeli s pripravami za prezimovanje.

Sicer pa so bili naseljenci popolnoma preskrbljeni za zimo, pa če je imela biti še tako ostra. Oblek in kožuhov jim ni nedostajalo in številni mufloni so dajali v izobilici volne, iz katere so izdelovali toplo blago.

Tudi Ayrtona so preskrbeli s toplo obleko. Cir Smith mu je predlagal, naj prezimi v granitni hiši, kjer bo bolj v zavetju kakor pri staji, in Ayrton je obljubil, da sprejme predlog in pride, kakor hitro bo dokončal zadnja dela pri živini. To se je zgodilo sredi aprila. Od tedaj se je Ayrton udeleževal skupnega življenja in je skušal o vsaki priliki pomagati; toda ostal je vedno ponižen in otožen ter se ni udeleževal zabav svojih tovarišev.

Tretjo zimo so naseljenci večidel preživeli v granitni hiši. Strašne nevihte in grozni viharji so razsajali v tem času, da se je skalovje majalo. Velikanski morski valovi so grozili poplaviti ves otok in vsaka ladja, ki bi bila zasidrana ob njegovem obrežju, bi se pogubila z moštvom vred. V teku teh neviht je Hvala dvakrat tako visoko narastla, da se je bilo bati za mostove in brvi; majhni most na obali so morali celo posebej utrditi, ker so ga morski valovi večkrat preplavili.

Takšni vetrni sunki, ki so bili podobni smrkom, so prišli z dežjem in snegom in so na planoti Lepega razgleda marsikaj razdejali. Vetrni mlin in kurji dvor sta občutno trpela in večkrat so morali naseljenci izvršiti najnujnejša opravila, ako niso hoteli izročiti uničenju svojih naprav.

Ob takih strašnih vremenih so se zatekli do meje planote nekateri parčki jaguarjev in cele črede opic. Vedno so se bali, da ne bi nekatere izmed najspretnejših živali, po lakoti gnane, prekoračile potok, ki je bil napol zamrznjen in je torej nudil lažji prehod. Brez nadzorovanja in čuvanja bi bili nasadi in domače živali uničeni in pogosto so morali rabit strelno orožje, s katerm so prepodili tiste nevarne obiskovalce. Sicer pa ni nedostajalo dela niti pozimi. Razen omenjenega dela zunaj hiše so imeli tudi v stanovanju različna opravila.

O hudem mrazu so napravili nekaj uspešnih lovov v Tadoruskem močvirju. Gedeon Spilett in Harbert nista pri tem lovu porabila niti strela, ker imela sta za pomagača Jupa in Topa. Na tisoče rac, bekasin, vivkov in drugih ptic se je podilo okrog. V to na divjačini bogato pokrajino se je dalo prav lahko priti. Šli so črez most Hvale proti Zrakoplovnem pristanu, ali pa so obšli skalovje Izmetanivskega rta, nikdar pa se niso naseljenci oddaljili od granitne hiše preko dveh, treh milj.

Na daljnem severu pred 330 leti

Okoli l. 1590., ko so se Holandci povsem rešili španskega jarma in se trgovsko osamosvojili, kar jim je doneslo veliko bogastva, so pričeli misliti na najlepšo pot kreko Severnega morja do Kitajske. Amsterdamski trgovci so opremili več ekspedicij in jih odposlali, ali vse so se vrnile brez vsakega uspeha. Več sreče je imela ekspedicija pod vodstvom kapitana Barintsa.

Bilo je 16. maja 1596. leta, ko sta odplula iz Amsterdama proti severnemu tečaju dve jadrnici pod vodstvom pomorščaka Wilhelma Barentsa, rodom Holandca, z otoka Terschellinga blizu Texela.

Obe jadrnici, na katerih se je nahajala posadka broječa 32 mož, sta dospeli brez večjih nezgod do Medvedjega otoka in Spitzbergov. Do tedaj še neodkrito otočje so imenovali: Medvedji otok po medvedu, katerega so ubili mornarji kapitana Rypa, ki je vodil drugo jadrnico, Spitzberge pa radi šiljastih bregov. Kmalu zatem sta se ladji razstali. Jadrnica pod poveljstvom Rypa se je vrnila nazaj, dočim je druga, na kateri se je nahajal Barents, plula dalje, obkrožila Nasavski rtič in dospela do Oranskega otočja severno od Novaje zemlje.

Ne dolgo potem, ko so se izkrcali na obali otoka, jim je led zaprl pot. Niso mogli ne naprej ne nazaj, zima jih je iznenadila in ni jim preostalo drugega, nego da so se pričeli pripravlati na prezimovanje.

Sedemnajst jih je bilo, a nobeden si ni mogel niti predstavljati, kakšna je zima v teh ledenih puščavah. Cele gore ledu so se kopičile okrog jadrnice in položaj je postajal čimdalje opasnejši. Zapustili so ladjo in postavili na otoku šotor, v katerega so spravili hrano, orodje in druge potrebščine. Ko so nekega dne pri pregledovanju otoka odkrili suho zemljo, potok s pitno vodo, sledove živali, so se odločili, da postavijo kočo, v kateri bi prezimili. Lesa, katerega so donesli morski tokovi iz Sibirije in katerega je naplavilo morje na otočja, so rabili za kočo in kurjavo. Vse polno je bilo medvedov, pobijali so jih, a njih mesa niso jedli, kajti bili so mnenja, da je nezdravo. Ni jim preostajalo drugega, kot da so se krmili vedno z eno in isto hrano, t. j. s tem, kar so pač imeli v zalogi, in nič čudnega ni, da se je med bednimi mornarji pojavil škorbut, ter zahteval svoje žrtve. Drugega oktobra je bila koča dovršena, a od 12. dalje so že prenočevali v njej. Kmalu zatem je nastopila polarna noč, mraz je bil neznosen in nametalo je veliko snega. Koča je bila popolnoma zasnežena in če so hoteli na prosto, so si morali napraviti rov skozi sneg ali pa odstraniti desko s strehe. Vsako noč so prihajali medvedje, tapali krog koče, odmetovali sneg s streh ter poizkušali odstraniti deske. Mnogo lisic so polovili v nastavljene zanjke, kože so porabili in jedli meso. Zima je bila tako huda, da so jim parkrat oledenele stene in tla v koči. Razsajale so strašne nevihte.

Neko noč so postavili v kočo, da bi se bolje ogreli, veliko posodo oglja in malo je manjkalo, da se niso vsi zadušili. Eden izmed njih je šel, da bi odprl vrata, a padel je v nezavest in imeli so precej dela, da so ga zopet spravili k zavesti. Nastal je tak mraz, da so nesrečnikom zamrznili čevlji na nogah, a obleka jim je bila kakor ledena skorja. Kljub temu so kaj veselo proslavili Božič. Iz moke in olja so spekli kolače, imeli so tudi prepečenca in vino. «Zdelo se nam je», piše v svojih spominih eden izmed udeležencev Gerril de Veer, «kakor da se nahajamo doma v družbi prijateljev in znancev, postali smo razigrani, kot da bi došli s kakega banketa. Žrebali smo, kdo bo kralj Nove zemlje, in žreb je padel na našega nadtopničarja.

V času od septembra do koncem meseca januarja sta umrla na posledicah škorbuta dva mornarja. Moči so vsem vedno bolj in bolj ginevale. Sneg je pričel kopneti in morje se je polagoma oproščalo ledenih plošč. Postalo je zopet plovno. Pričeli so misliti na vrnitev, toda šele 13. junija 1597. so zapustili na dveh malih čolnih otok. Pred odhodom je Barents sestavil kratko poročilo, zamotal ga je v platno in obesil v dimnik.

Nekoliko dni po naporni vožnji je umrl zopet en mornar in kmalu za njim pa voditelj ekspedicije Barents na veliko žalost tovarišev. Ostali so povsem zapuščeni in blodili so po morju semintja.

Ne da se opisati, kaj vse so pretrpeli na tej žalostni vožnji. Sedaj je zamrznilo morje, pa se je zopet odtopilo. Dospeli so do otoka Croix. Tu so se hranili z jajci neke severne kokoši. Od tu so nadaljevali pot, nastopila je megla. Pričelo jim je tudi primanjkovati hrane. Gladni, bolni popolnoma obnemogli so dospeli do Kale, kjer so dobili kapitana Kornelija Rypa in ostale, kateri so jih zapustili pri Novi zemlji. Tovariši so jih vzeli na svojo jadrnico, ter so z njimi dospeli 1. novembra v Amsterdam. Njihovi doživljaji s potovanja so vzbudili vseobče zanimanje, a mnogo jih je bilo, kateri so o vsem tem dvomili. Šele 274 let pozneje je bila dokazana resnica Veerovega poročila. Leta 1870. so prvič dospeli na ono mesto, kjer je Barents prezimil. Norveški kapitan Elingg Karlsen ne samo, da je našel enako kočo, kakor so jo opisali, temveč je bila tako dobro ohranjena, kot da bi bila dan preje postavljena. V notranjosti se je nahajalo vse, kakor je Veer opisal. Vzdolž stene so se nahajale ležišča, ura je še vedno visela, bile so tu puške, knjige, razno pohištvo. čevlji, svinčniki, patroni itd. Nizozemska vlada je dala vse te stvari prepeljati v Haag, kjer je zgradila v pomorskem muzeju prav enako kočo, kakor jo je Veer opisal. Vmes vidiš tudi piščalko nesrečnega Barentsa in pa čevlje mornarja, kateri je umrl na daljnem severu.

I. L. O.

Razne zanimivosti

Amerikanski študentje so pa res izobraženi!

(Kdo bi jim zameril: moderni so! opomba moja).

Kot poroča «Berliner Tageblatt», je dopisnik novojorške revije «Te New Republic» poskušal potipati nekoliko za žilico — to se pravi za možgane — amerikanske študente, da bi videl, koliko soli si pridobe v tistih šumnih sobanah ameriških Aten.

V ta namen je stavil kakih 60 vprašanj na 100 študentov obeh spolov, ki že več let in semestrov obiskujejo neko slovito vseučilišče.

Oglejmo si nekoliko dotična vprašanja, še bolj natančno pa — prav klasične odgovore nanja!

— Kdo je bil Platon?

— Filozof osemnajstega stoletja.

— Kdo je bil Solon?

— Znameniti judovski plesalec.

Nekateri študenti so zamenjali Solona za — Salomè.

— In Alfred Nobel?

— Tisti, ki je dobil «Noblovo nagrado» «Neki francoski slikar....»

— Kaj mi veste povedati o Viljemu Marconi-ju?

— Bil je učen razbojkovalec starin... Francoski general. Judovski kralj.

Nekdo — moral je biti v primeru z drugimi prava zvezda učenosti — je trdil, da, če se ne moti, je Marconi iznašel brezžično telegrafijo... in je živel med 16. in 17. stoletjem!

(V resnici živi še danes v Bologni in ravno zadnje čase so praznovali njegov jubilej, na katerega slavnosti je bil sam navzoč).

Nemškega filozofa Kanta je poznalo po imenu samo 27 študentov in še celo med njimi jih je 17 odgovorilo na vprašanje takole: Kant je bil menih... Kant je bil znamenit nemški general.

Tudi glede zemljepisja so se mlade nadebudne ameriške učenjaške moči pokazale v slabi luči.

— Kje se nahaja Pantheon?

Nekdo je odgovoril: V Parizu, nekdo celo: V Jeruzalemu.

— In Vatikan?

Marsikdo ga je zamenjal z Versailles, nekateri so ga postavili v Firenze.

Ugotovilo se je, da najglavnejšo snov za poučevanje — ali vsaj za «študij» v Združenih državah daje — foot-ball.

Saj pravimo: Amerika je vedno za nekaj stoletij za nami in je že tako daleč, da je čisto pozabila na kulturne zanimivosti stare Evrope.

Pomislite, če je slavni zakonodajalec Solon v fantaziji ameriških študentov, strastni virtuoz «jazz-band-a», ne vem, kaj bi si človek mislil o njih.

Jat.

PO KOSILU.

Po kosilu — pravijo — je prijetno pokaditi močno cigareto in v njenih «oblakih» zidati zlate gradove. Ali še prijetnejše je vzeti v roke «Edinost» in čitati zanimivo in poučno anekdoto. Upam, da se bo bravec prijetno zabaval ob mojih skromnih prispevkih, sedeč prijetno pod krajkim latnikom ali vipavsko «figo» ter čitajoč «Edinost».

Pred trgatvijo

Čas trgatve je bil za vinogradnika najsrečnejši čas v letu, poln upov in nad, čas, v katerem je pričakoval za ves svoj dolgoletni trud, skrbi in troške težko zasluženo plačilo.

Tako je bilo nekdaj, ko so mu prizanašale vremenske nezgode in rastlinski škodljivci. Takrat ga tudi niso trle druge težke dolžnosti. In mu tudi ni bilo težko oddati svoj vinski pridelek.

Tudi sedaj se bliža čas trgatve, a ni videti onih vedrih, veselih obrazov našega vinogradnika, ki s hrepenenjem pričakuje plačila za svoj dolgoletni trud.

Radi deževnega vremena se je peronospora in trtna plesnoba močno pojavila in je borba proti napadom teh bolezni povzročila našim vinogradnikom veliko truda, dela in izredno velike troške. Kdor se je zbal ali ni mogel izdati denarja za sredstva proti tem boleznim, je skoro popolnoma izgubil letošnji pridelek.

Edino oni, kateri so se od početka borili, ne glede na izdatke za pokončevanje trtnih bolezni, lahko pričakujejo plačilo za svoj trud.

Od več strani se čujejo tudi pritožbe, da je grozdje neenakomerno razvito, čemur je vzrok nestanovitno, sedaj premrzlo in zopet toplo vreme.

Ako bo jesensko vreme do trgatve ugodno, bo pospešilo dozoritev grozdja in s tem vinski pridelek popravilo.

Posebno ako bosta meseca september in oktober količkaj suha in solnčna, se bo ta neenakomerni razvoj grozdja mnogo popravil. Od polovice septembra naprej pridobiva grozdje dan za dnevom na sladkorju, dočim se preobilna kislina vedno manjša. Ta sprememba se pojavlja, dokler ne počne grozdje na trti veneti. Zlasti svarimo vinogradnike pred prezgodnjo trgatvijo, ker si s tem vsak neizmerno škoduje. Mnenje, da izgubi grozdje v slučaju pozne trgatve na teži, je napačno. Do popolne dozoritve ohrani grozdje vso svojo težo. Izjema je seveda pri prav zgodnjem grozdju.

Kakor je že v začetku omenjeno, letošnja trgatev ne bo prinesla zaželjenega in zasluženega plačila, zato pa se bomo morali tem temeljitejše pripraviti za trgatev, skrbno odbiranje zdravo grozdje od bolnega in gnilega grozdja in na pravilno ter skrbno pripravljanje vin, da zboljšamo njegovo kakovost in pridobimo na njegovi vrednosti.

V prihodnjih številkah hočemo o predmetu priobčevati poučne članke.

R. G.

Jesenske razstave živive

V svrho, da se pospeši izpodreja domačih bikov belanske in konj kobariške pasme, priredi kmetijski urad v Tolminu s sodelovanjem krajevnega živinorejskega odbora in s prispevki, ki jih je dala v ta namen na razpolago furlanska pokrajinska uprava, dne 15. novembra 1926 v Kobaridu in dne 16. novembra 1926 v Tolminu razstavi mladih bikov in žrebet zgoraj omenjenih pasem po sledečem sporedu:

I. Razstava bikov: 1) junčki od 6 do 10 mesecev; 2) junčki od 10. do 14. mesecev; 3) junčki od 14. do 16. mesecev.

II. Razstava žrebet: 1) žrebeta pod letom; 2) žrebeta nad leto stara; 3) žrebice in nerezana žrebeta od 2. do 3. let.

Pravilnik.

Čl. 1. - Dne 15. in 16. novembra 1926 se bosta vršili v Kobaridu in Tolminu razstavi mladih bikov belanske in žrebet kobariške pasme.

Čl. 2. - Živali bodo morale biti na razstavišču najkasneje ob 9. uri.

Čl. 3. - Priglasitve sprejemata pripravljalna odbora v Kobaridu in Tolminu najdalje do 8. novembra.

Čl. 4. - K tekmovanju se ne pripustijo živali, ki nimajo pasemskih znakov, ki so slabo ustvarjene in ki imajo dedne napake.

Čl. 5. - Razstavljene živali bodo morali čuvati lastniki ali njih zaupniki.

Čl. 6. - Vsako obdarovalno sodišče bo sestavljeno iz treh članov. Število potrebnih obdarovalnih sodišč bo odvisno od števila razstavljenih živali.

Čl. 7. - Podeljevala se bodo darila v denarju, svetinje in diplome. Posamezna darila bodo znašala najmanj 100 in največ 300 lir.

Čl. 8. Darila nakaže odbor na podlagi razvrstitve, ki jo predloži obdarovalno sodišče.

Čl. 9. - Darila v denarju se izplačajo takoj po zaključku razstave. Svetinje in diplome dobe obdarovanci na dom. Darila, ki jih predvideva spored, se nakažejo le za vredne živali.

Čl. 10. - Živinorejcem, ki priženejo živali izpod 10 kilometrov oddaljenih krajev že dan pred razstavo v Kobarid ali Tolmin, se izplača za vsako prignano žival 15 lir dnine.

Onim pa, ki priženejo živali iz nad 10 kilometrov oddaljenih krajev, se izplača za vsak kilometer poti tja in nazaj po ena lira.

Čl. 11. - Živali, ki se priženejo na razstavo, so podvržene predstoječim predpisom živinozdravstvenega reda.

Čl. 12. - Sedež pripravljalnega odbora za razstavo v Tolminu je pri kmetijskem uradu, za ono v Kobaridu pa na domu gosp. Antona Juretiča.

«Gospodar. vestnik» št. 9.

TRŽAŠKA KMETIJ. DRUŽBA V TRSTU, ulica Torrebianca št. 19 in Raffineria št. 7 ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

SEMENA za sedanjo setev.

Špinače naslednjih vrst: Vroflay, Viktoria, Eskimo, Gandry, Princesa Juliana, in z bodečim semenom.

Motovilca, navadnega in Holandskega. Petršilja, radiča, solatine, zimske solate endivje, jesenske repe, črno redkev, čebulno seme belo in rumeno, vrzote, zelje, ter veliko izbero raznih drugih vrtnih in poljskih semen.

Deteljo: Inkarnatno ali rdečo in domačo ali trifetno deteljo.

OZIMNO PŠENICO IN OZIMNO RŽ.

Seme pšenice imamo v zalogi le še manjše množine. Naročnikom smo jo rezervirali. V kratkem nam dospe iz inozemstva izbrane seme ozimne rži, katero dobijo v prvi vrsti oni, ki so pravočasno naročili. Naročila za ozimno rž sprejemamo v našem uradu.

Kmetijske stroje.

V naših skladiščih imamo veliko izbero slamorezalnic tvrdke «Mayfarth» Dunaj, stiskalnice, (preše) grozdne mline, mlečne posnemalnike, orala znamke «Sack» in Bäcker plužna telesa, travniške in njivske brane, gnojnične sesalke itd.

Kmetijske orodje.

Žape, raznih velikosti, po katerih je bilo toliko povpraševanja smo ravnokar prejeli; razno vrtno orodje, motike, krampi, strpače, sekire, vrtne grablje, drevesne škarje, cepilne nože «Kunde» itd.

Vinogradniške potrebščine: brente, brentači, kadi, liji, žvepleni azbestni trakci in razne druge kletarske potrebščine.

Krmila:

Orehove in sezamove tropine, koruzo, laneno seme, ter ptičja krma; konoplje, ravizon, svetlika (škajola), proso itd.

Orehove in sezamove tropine, koruzo, sprejemamo tudi vagonska naročila po najnižjih dnevnih cenah.

Umetna gnojila.

Tomaževo žlindro s 15/21% fosforove kisline;

Kalijevo sol s 40/42% kalija;

Amonijev sulfat od 20/21% dušika;

Superfosfat 14/16% ali 16/18% fosforove kisline.

Vabimo vse one zadruge, katere nam dosedaj še niso poslale predznambe za naročilo superfosfata, da to čimpreje storijo, ker bo kmalu potekel čas naročbe.

Cena 14/16% superfosfata po L. 1.85 enota račun na podlagi 15% je L 27.75 vagon ali parnik Benetke. Za Istro že dovoljen poseben popust.

Kalijevo sol 40/42% lahko naročije bližnji kraji pri:

Mlekarski zadrugi v Trnovem,
Kmečki Posojilnici v Vipavi in
Kmetski Posojilnici in hranilnici v Matenji vasi.

SEMENSKI KROMPIR.

Tržaška kmetijska družba v Trstu j. v smislu kraljevega dekreta od 24. avgusta t. l. letos na lastno roko prevzela akcijo za uvoz inozemskega krompirja za seme.

Semenski krompir se bo uvažal v mesecu februarju prihodnjega leta.

Vabimo naše člane, zadruge in občine, ki se želijo preskrbeti s semenskim krompirjem iz inozemstva, da nam čimpreje javijo množino, ki jo mislijo naročiti. V prijavi naj omenijo tudi vrsto, katero želijo imeti.

TRŽAŠKA KMETIJSK. DRUŽBA V TRSTU ulica Torrebianca št. 19, Tel 44-39.

Inserirujte v „Edinosti“

Zobozdravnik
Dr. Sardoč D.
ordinira v TRSTU
Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)
od 9-12 in od 5-7 888

Brezplačno zdravi
zdravnik dr. Rudolf Zaletel
na domu v Bistrici (Koziek)
vse revne bistriškega okraja vsako sredo in soboto dopoldne od 7. do 9. ure, a siromake postojnskega okraja vsak torek in petek popoldne od 2. do 4. ure v privatni kliniki g. dr. Cicero v Postojni. (909)

KRONE
plačuje vedno par cent. več kot drugi
ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2
915 prvo nadstropje
Pazite na naslov! Pazite na naslov

Zdravnik (908)
Dr IGOR FRANKO
absolvent dunajske klinike
ordinira v Il. Bistrici štev. 122
vsak dan od 10-11 in od 3-4

Krone
Brilijante, platin, 20-kronske zlate komade
zlato plačuje po višjih cenah nego vsak drugi
Albert Povh — urarna
Trst, Via Mazzini 46 419

Vodstvo Ljubljanskega vzorčnega Velesejma
priredi od 4. do 13. septembra 1926
I. Pokrajinsko razstavo
pod imenom
LJUBLJANA V JESENI
Razstava obsega sledeče panoge: poljedelstvo, mlekarstvo, vrtnarstvo, čebelorejo, vinogradništvo, živinorejo, avtomobilizem, radij, umetnost, splošno razstavo industrijskih izdelkov, zdravstvo itd.
Obiskovalci bodo deležni sledečih olajšav:
50% popust na jugoslovanskih železnicah, 30% popust na italijanskih železnicah. — Lir 12 konzularni vizum. — Legitimacije, ki dajo pravico do imenovanih znižanj, se prodajajo po Lir 16 pri komisarju razstave Oglasni zavod G. Čehovin - Trst, Viale XX Settembre 65, I. - Telefon 33-17.
NB. - Preskrbi se konzularni vizum in dostavi legitimacija. K gornjemu znesku naj se doda še Lir 7 za poštne in režijske troške. 870

ZDRAVNIK
Dr. Fran Korsano
sprejema od 12 do 1
in od 5 do 7 907
Via S. Lazzaro Št. 17 I. n.

Smrt podganam „ZEA MAIS“
Priznani uničevalec podgan.
Učinkuje brez izjeme.
821 Posebnost tvrdke
Mazzoleni de Stefani, Brescia
Via XX settembre 6 b.
Zahtevajte ga naravnost od tvrdke ali v mirodilnicah, lekarnah kakor tudi pri podružnicah Mutua Farmaceutica Italiana v Trstu, Vidmu (Udine) itd.

JAKOB BEVC
urarna in zlatarna
Trst, Campo S. Giacomo 5
Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
Krone plačuje višje kot vsi drugi.
Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. 903

Velikanski dohodi dunajskega 856
POHIŠTVA
navadne in finejše vrste
ki se bo prodajalo po starih, nizkih cenah
Na drobno Na debelo
Največje jamstvo.
R. CAMPONOVO
Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

Mehko baržunasto kožo dobite z rabo novega neprekosljivega mila
BANFI
znamka Zlati petelin
Poskusite ga, ker je najfinejše na svetu.
Skrob, boraks Banfi je najbojše za likanje perila. 1277

Lepa prilika za tovarne ali čevljarske zadruge
Proda se najmodernejši stroj za šivanje podplatov (Durchnaht), pripraven tudi za obrat z motorjem, ter stroj za zarezanje podplatov, oba s pritiklinami (šivanki itd.) Ker so cene jako ugodne, ne zamudite prilike. — Naslov pove upravništvo (917)

SLOVENCI!
Ne pozabite, da ima tvrdka
„Old England“
Trst, Corso V. E. III, 26
nasproti zastavljalnici
Izgotovlj. obleke površnike 905
tu-in inozemsko blago
Lastna krojačnica I. reda
Govori se slovensko

Priporočljive tvrdke

„Adria čevlji“
trgovina
GORICA — Corso Verdi 32
Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigoveznico
GORICA — Via C. Favetti 9.
Narodna knjigarna združena s papirnico
GORICA — Via G. Carducci 7.

KERŠEVANI JOSIP
Dvokolesa, šivalni stroji, puške
GORICA — Piazza Cavour 9.

Martin Poznajelšek
odlikovana krojačnica z izbiro vzorcev
TRST — Via Giosue Carducci 36.

Zaloga kuhinjske emajlirane (glinaste) posode
Najnižje konkurenčne cene.
PRODAJA SAMO NA DEBELO
lesene pipe, s plutcem češkega izvora, luči in svetiljk, jedilnega orodja, ŠKAFOV, VEDER prve vrste in po zmernih cenah, decimalnih mer za tekočine, strgulj, mlinov za kavo, kotlov, ponev, ščipalk zaperilo, likalnikov in vseh drugih potrebščin iz železa, cinka in pokositrenega železa.
FRATELLI LEDERER
TRST — Via G. Galatti 14 nasproti glavne pošte — TRST

IZŠEL JE: Roman v treh delih
MOČ PRETEKLOSTI
Spisala V. J. Križanovska.
Iz ruščine prevedel IVAN VOUK.
Cena L 6·—, po pošti priporočeno L 7·40. V inozemstvo L 8·60 proti v naprej poslanemu znesku. - Roman je izdala in založila Tiskarna Edinost. - Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/I., - Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 in Žen. dobr. udruženje v Trstu, Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. - Kraigher Josip, Postojna.
Vezane v originalne platnice (cena L 10·—) se dobi v knjigarni ŠTOKA.